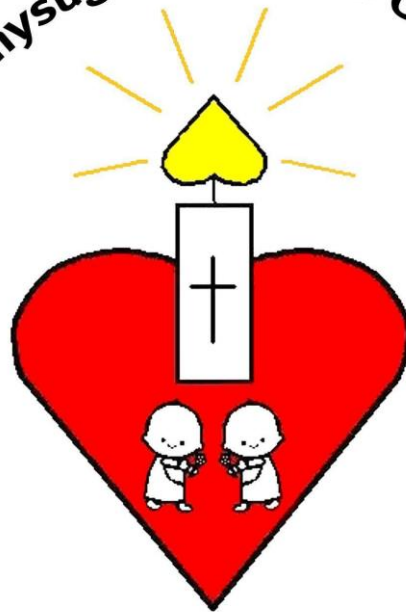

Fénysugár Katolikus Óvoda

„Együtt lenni jó
Add a kezed nékem
Játszunk együtt
Örülj vélem, hej, halihó!

Tapsolj kicsi szív
Benned él a Lélek
Isten áldott gyermekége
Mondja az Úr!”

A FÉNYSUGÁR KATOLIKUS ÓVODA

(székhely: 6723 Szeged, Hóbiárt basa u. 30,

telephely: 6723 Szeged, Avar u. 5.)

OM: 201094

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Tartalomjegyzék

Jogsabályok jegyzéke	3
Az óvoda hivatalos adatai	5
1 Bevezetés.....	6
1.1 A katolikus közoktatási intézmények küldetése	6
1.2 Az Egyház nevelésre irányuló alapelvei	8
1.3 Katolikus óvodánk pedagógiai programjának elkészítésekor figyelembe vettük	8
2 A pedagógiai program célja, feladata	9
2.1 Intézményünk helyzete, háttere	9
2.2 Óvodánk nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései.....	12
2.3 Katolikus gyermekképünk	13
2.4 Katolikus óvodaképünk	14
3 A katolikus óvodai nevelés feladatai	16
3.1 A hitre nevelés erősítése.....	16
3.2 Az egészséges életmód alakítása	17
3.3 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	20
3.4 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	23
4 A katolikus óvodai élet megszervezésének elvei.....	25
4.1 Személyi feltételek	25
4.2 Tárgyi feltételek	26
4.3 Az óvodai élet megszervezése	26
4.3.1 A csoportok napirendje.....	27
4.3.2 A tevékenységek szervezeti formái.....	28
4.4 Az óvoda kapcsolatai.....	36
5 A katolikus óvoda tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	38
5.1 Hitre nevelés	38
5.2 A játék	43
5.3 Verselés, mesélés.....	46

A Fénysugár Katolikus Óvoda

Pedagógiai programja

5.4	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	49
5.5	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	53
5.6	Mozgás	56
5.7	A külső világ tevékeny megismerése	58
5.8	Munka jellegű tevékenységek.....	61
5.9	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	64
6	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	68
7	Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	70
7.1	Gyermekvédelem	70
7.2	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	71
8	A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek	73
9	Záró rendelkezések.....	76
9.1	Legitimációs záradék.....	76
10	Ratifikációs záradék.....	77

Jogszabályok jegyzéke

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

<http://www.komany.hu>

Törvények

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=139880.226437

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és érvényben lévő módosításai

Egyházi Törvénykönyv

II. Vatikáni Zsinat dokumentumai

Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény [MK 2012/172. (XII. 18.)]

Magyarország 2013. évi központi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCVI. törvény [MK 2012/170. (XII. 15.)]

A gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai 1997. évi XXXI. törvény

A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházról 1990. évi IV. törvény

A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény [MK 2012/164. (2012. XII.7.)]

Az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXV. törvény [MK 2012/180. (XII. 27.)]

2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=143164.222254

Rendeletek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=157536.233760

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól szóló 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154051.227802

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154155.227713

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról 30/2012.(IX. 28.) EMMI- rendelet

<http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154929.229241

A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=156837.232755

A pedagógiai szakszolgálatokról (jelenleg még) 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet

http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=130152.230921

3/2012. (VI.8.) EMMI - rendelet a 2012/2013. tanév rendjéről

Az 1/1998. (VII. 24.) OM rendelethez 7. számú melléklet a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelethez Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről és módosításai

Kormányhatározat

Az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról 1357/ 2011. (X.28.)

Továbbá a fenntartói és a helyi (önkormányzati) rendeletek

Az óvoda hivatalos adatai

Az intézmény neve: Fénysugár Katolikus Óvoda

székhelyének címe: 6723 Szeged, Hóbiárt basa u. 30.

telephelyének címe: 6723 Szeged, Avar u. 5.

OM azonosítója: 201094

fenntartója: A Szeged-Csanádi Egyházmegye megbízása alapján a
Szent Gellért Katolikus Iskolai Főhatóság

6720 Szeged, Aradi vértanúk tere 2.

működési engedélyének száma: 73551/2008

honlap: www.fenyovi.hu

e-mail: fenyovi@invitel.hu

*„Bizony mondom nektek,
amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek,
velem tettétek!”
(Mt 25,40)*

1 Bevezetés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Óvodai nevelésünk az Alapprogrammal harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

A gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevéssé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló munkája során ez a kincs a szülő számára fokozatosan föltárul.

Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét.

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjúkorig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyre érzékenyek.

1.1 A katolikus közoktatási intézmények küldetése

„Menjetez tehát, tegyetek tanítványommá minden népet, ... Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig.” (Mt 28,19-20b)

A katolikus intézmény küldetése a társadalom felé

Az Egyház Krisztustól kapott parancsa a misszionálás. Az emberek Isten felé vezetése, üdvösségre segítése alapvető magatartása, lelkiisége kell, hogy legyen a Krisztust követő embernek (Mt 5,11–16). Bár az Egyház 2000 éves, ezt a feladatot minden embernél újra kell kezdenie.

Az Egyház küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis kinyilvánítsa mindenki előtt az üdvösség örömhírét. Jézus Krisztus evangéliumában egészen kifejezetten megvan az az igény, hogy belegyökerezzenek a hívek lelkébe és életébe. Éppen ez a célja a katolikus óvodai, iskolai nevelésnek is.

A katolikus közoktatás tudatosan arra kötelezi el magát, hogy az egész ember kifejlésztésén munkálkodjék, hiszen Krisztusban a tökéletes emberben, minden emberi érték teljesen kibontakozik, és egymásba fonódik. Ez adja a katolikus iskolák legsajátosabb katolikus jellegét, és ebben gyökerezik az a kötelessége, hogy tisztelje az emberi értékeket, érvényre juttatva azt az autonómiát, amely megilleti őket, s közben betöltve saját küldetését, amely minden ember szolgálatára kötelezi.¹

A misszionálás egyik eszköze a katolikus óvoda, melyben a nevelés, a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése és a tanulás megalapozása folyik.

Korunk nélkülözi a stabil értékrendet. Az egyházi óvoda a krisztusi tanítás fényében felismerve az ember alapvető küldetését, az egészséges személyiség és a hit alapjait egyszerre kívánja megvetni. (Az ember számára megfelelő erkölcsi nevelés szükséges, amelyre azután ráépülhet a hit.)

A családokkal való kapcsolattartás folyamán a katolikus óvoda remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására. Éppen ezért a katolikus intézmény nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda katolikus szellemiségét. Más felekezetből érkező családoknál tiszteletben tartja saját vallási szokásaikat.

A katolikus intézmény küldetése a pedagógus felé

Az Egyházban a katolikus óvoda szerepe egyre nagyobb. „A nevelés eszközei közül a krisztushívőknek különösen nagyra kell értékelnük az iskolákat (óvodákat), amelyek kiemelkedő segítséget nyújtanak a szülőknek nevelési feladatuk teljesítésében.”²

„A katolikus iskolában az oktatásnak és a nevelésnek meg kell felelnie a katolikus tanítás elveinek; az oktatóknak pedig ki kell tűnniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel.”³

Mint minden nevelési és oktatási intézmény, a katolikus óvoda is pedagógusfüggő. Céljait csak akkor érheti el, ha az óvodapedagógusokat, a nevelőmunkát segítő dolgozókat, az egész alkalmazotti közösséget is áthatja a katolikus küldetésstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik.

Hangsúlyozni kell, hogy intézményeink nem csupán keresztény intézmények, hanem azon belül katolikus lelkiséggel és szellemiséggel rendelkeznek. Van, kell, hogy legyen katolikus pedagógia is!

A katolikus intézmény küldetése a gyermek felé

A Teremtő öröktől fogva ismer minden embert. Szellemi, lelki, testi értékeket helyezett el a gyermekben, amelyeket a neveléssel kell felszínre hozniuk azoknak, akik a gyermekért felelősek. A szülőnek és a pedagógusnak a mennyei Atya gyermekkel kapcsolatos szándékát kell kifürkésznie és a megvalósulásában segíteni.

---

¹ Katolikus Iskolák Magyarországon, 7,8,14.

² Egyházi Törvénykönyv (C.I.C. 796.1. kánon)

³ Egyházi Törvénykönyv (C.I.C.803.2. kánon)

1.2 Az Egyház nevelésre irányuló alapelvei

Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá. De fölhasználja azokat az eszközöket is, amelyek különböző korokban és különféle kultúrákban alkalmaztak arra, hogy természetfölötti céljához közelebb segítsék, és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház azért hozza létre iskoláit, intézményeit, mert egészen különleges eszközt lát bennük a teljes ember kifejlődésére (C.I.C. 794-795. kánon).

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai közül különösen a Gravissimum Educationis Momentum kezdetű leszögezi a katolikus nevelés jelentőségét, amikor ezt írja: „Az egyháznak is feladata a nevelés, sajátos okból: először is azért, mert el kell ismernie, hogy nevelésre képes közösség. Legfőképpen pedig azért, mert kötelessége hirdetni az üdvösség útját minden embernek. A hívők számára át kell adni Krisztus életét és állandó szorgoskodással segíteni kell őket, hogy ennek az életnek teljességére eljussanak.”⁴

A katolikus óvoda, iskola része az Egyház üdvözítő küldetésének, különösen a hitre való nevelés területén. Az Egyház a katolikus óvoda, iskola által, mely fölkinálja korunk embereinek a maga nevelési elgondolását, sajátos módon részt vállal a kulturális párbeszédben, s ezzel elősegíti a valóságos fejlődést, amely az ember személyiségének teljes kibontakozásához vezet.

Amikor a katolikus nevelésről szólnak – Jézus által adott küldetésről van szó –, szükséges megfontolni:

- a Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartását, az apostoli küldetést;
- az Egyházi Törvénykönyv rendelkezéseit;
- a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat.

1.3 Katolikus óvodánk pedagógiai programjának elkészítésekor figyelembe vettük

- az Óvodai nevelés országos alapprogramját;
- az Egyházi Törvénykönyv ide vonatkozó részeit;
- a katolikus egyházi dokumentumok nevelésre vonatkozó részeit;
- a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét

---

⁴ II. Vatikáni Zsinat „Gravissimum Educationis Momentum” (G.E.3.)

2 A pedagógiai program célja, feladata

A nevelő munka a Fénysugár Katolikus Óvoda pedagógiai programja szerint folyik, melyet a nevelőtestület fogad el és a fenntartó hagyja jóvá. Pedagógiai programunkat nyilvánosságra hozzuk.

2.1 Intézményünk helyzete, háttere

A Fénysugár Katolikus Óvoda intézményei Szeged városának felsővárosi területén találhatóak, egymás közelében, így sok alkalom nyílik közös programokra a két óvoda között, mely mélyíti az összetartozás érzését. Gyermekeinknek a környék minden évszakban gazdag, tapasztalatgyűjtő programot kínál.

A telephelyi óvodánk – amely 1934-ben a klebelsbergi időkben épült az Avar utcában – az országban elsők között 1990-ben Gyulay Endre nyugalmazott püspök atya kezdeményezésére és segítségével kezdte meg az óvodás gyermekek katolikus nevelését. Az óvodában két vegyes csoport működik. Igazi nagy családként érzik itt magukat a kicsik és a nagyok ebben a csodálatos mesei környezetben- mely az „öreg néne” házikójára emlékeztet és amelyet a jó Isten tart a tenyerén.

A székhely óvodája 1928-ban épült a Hóbiárt basa utcában, mely Szeged egyik legősibb és egyik leghíresebb utcája, eredetileg a domonkos rendi nővérek fenntartásában működött. A nővérek 2007-ben kapták vissza Szeged városától óvodájukat, melyet a Szeged-Csanádi Egyházmegye kezelésére bíztak. Így hozta létre a két óvodából dr. Kiss-Rigó László püspök úr 2007. szeptember 1-jén a Fénysugár Katolikus Óvodát, amely azóta a Szent Gellért Katolikus Iskolai Főhatóság fenntartásában működik. Jelenleg öt vegyes csoport található impozáns falai között. A Domonkos rendi nővérek hú neveltje Árpádházi Szent Margit volt, akit kápolnánk névadójának és óvodánk védőszentjének választottunk. Kápolnánkat nagy örömünkre 2008-ban felszentelte a püspök atya, így is gazdagítva a közösség lelki életét. A hely szelleme kötelez és meghatározó. Szent Margit példája nyomán kívánjuk fogadni és nevelni a gyermekeket, hittel, örömmel és szeretettel segítve a családokat.

Óvodáinkban teljes a csoportok létszáma, a szülők jó szívvel hozzák gyermekeiket a város távoli részeiről is vagy a városon kívül eső településekről.

Mindkét óvoda területileg a felsővárosi Minorita templomhoz tartozik, ám az Avar utcából a Rókusi templom könnyebben megközelíthető, így ők az itteni egyházközösséggel és plébános úrral tartják a kapcsolatot. Hálásak vagyunk, hogy az atyák szorosán együttműködnek az óvodai nevelésben, bekapcsolódnak programjainkba, segítik munkánkat és a családokat a gyermekek vallásos nevelésében, hitéleti gazdagodásában.

A fenntartónak köszönhetően óvodáink sokat korszerűsödtek. A környezeti megújulás mellett fontos a gyökerek megtartó ereje: Klebelsberg Kunó, mint építetőnek, Szent Gellért, mint a Szeged-Csanádi Egyházmegye és Szent Margit, mint óvodánk védőszentjeinek hitvallása, példája.

Ilyen alapokkal tekintünk a jövőbe, s kívánjuk hittel, hűséggel, jó példával, tettekkel, szeretettel és jó szakmai felkészültséggel nevelni a jövő nemzedékét, a testvéri közösség összetartozásával, egységével.

Ezt az elkötelezettséget jelképezi óvodai emblémánk is, a szívből egyenesen kimagasló, fényt és meleget árasztó gyertya, mely a felnőttek tetteikkel sugárzó, feltétel nélküli szeretetén keresztül szilárdan mutatja az igaz utat.

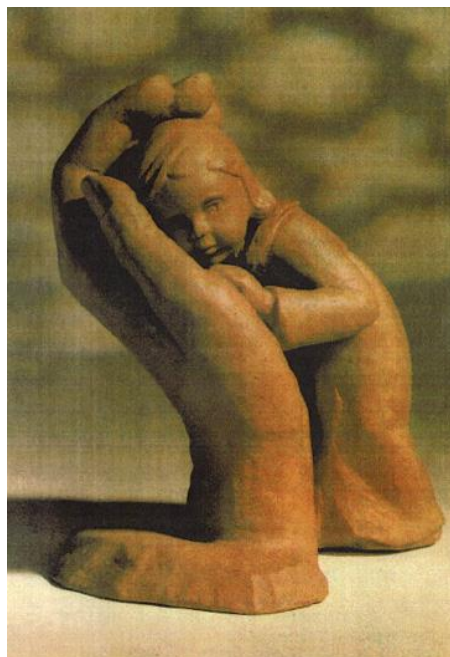
Kívánjuk, hogy a Fénysugár – mely óvodánk neve is – fényével és melegével juttasson el minél többeket arra a felismerésre, hogy ők Isten gyermekei és e csodálatos kincs birtokosai lehetnek. A benne munkálkodókat pedig őrizze meg az igaz úton való haladásban. Ehhez kérjük a Mennyei Atya áldását, gondoskodó szeretetét. A két óvoda egy közössége hirdesse az egyház küldetését, a tanúságtételt.

Hitvallásunk

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa!”

Lukács (18;16)

„ADD A KEZED!”

„És ha jövődöt tudok is mondani, és minden titkot és minden tudományt ismerek is, és ha egész hitem van is, úgyannyira, hogy hegyeket mozdíthatok ki helyükről, szeretet pedig nincsen énbennem, semmi vagyok.”

Pál levele 1 kor. 13,2

Védőszentünk

Szent Gellért

Gellért fogadalom

Irgalmas Isten, te Szent Gellért püspököt a vértanúság halálos gyötrelméből a vértanúhalál örök jutalmába emeled, fogadj minket is kegyelmedbe, akikért a szent püspökvértanú életét áldozta. Engedj úgy emlékeznünk, hogy az kedves legyen előtted, a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Ámen.

Az Atya, a Fiú és a Szentlélekbe vetett hitünket mindenkor megvalljuk és soha meg nem tagadjuk,

A keresztség üdvözítő kegyelmében remélünk és a segítő Isten jóságát bizalmatlansággal nem sértjük,

Az Evangélium tanítása szerint úgy élünk, ahogyan Szent Gellért oktatta őseinket és vértanúhalálát méltatlan élettel meg nem szégyenítjük.

Megígérjük, és Isten segítségével mindezt megvalósítjuk

Önmagunk őszintén keresztény életével,

Gyermekeink keresztvízre tartásával,

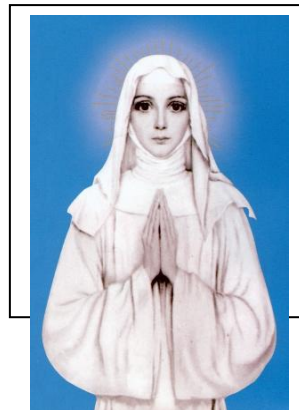
Fiaink és leányaink keresztény nevelésével,

Minden ember iránti áldozatos szeretettel, és

A világ békéjéért való munkálkodással. Ámen.

2.2 Óvodánk nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

*„Uram Isten segíts! Mentsd meg ezt a Hazát!
Szívünk minden csepp vére Hozzád kiált!
Nézd az igazakat, kik Éretted kiállnak,
hogy hűséget valljanak Istennek, országnak.”
Részlet Szent Margit imájából*

Nevelni annyit jelent, mint segíteni a gyermeket abban, hogy kifejlődjön benne az „ember”, hogy kiteljesedjen személyisége.

A keresztény kinyilatkoztatás szerint az ember Isten képmása: így a keresztény önmegvalósítás azt jelenti, hogy Krisztusban élünk másokért. Ehhez a keresztény nevelés adja a legfontosabb segítséget, mert megismerteti az embert önmaga legbenső lényével és felvértezi azokkal az eszközökkel, amelyekkel céljához eljuthat.

Óvodánk arculatát olyan nevelni tudó és akaró óvodapedagógusok és alkalmazottak határozzák meg, akiket összeköt a közös hit. Nevelésünk alapját közös élményeink, ünnepeink és személyes példánk adja. Olyan erkölcsi értékek felé nyitjuk ki a gyermekek szívét, keltjük fel érdeklődésüket, amelyekre később lehet építeni. Óvodánkban a szeretet, nemcsak mint érzelem, hanem mint életszentség van jelen. A Krisztusi-szeretetet van jelen.

A gyermeknevelés igazi értelme az, hogy neveljük a gyermeket, gyarapítsuk őket testileg, lelkileg. Addig növeljük a ránk bízott gyermekeket, amíg bele nem nőnek - mint egy ágait ég felé tartó fa - Isten szeretetébe.

A katolikus nevelési feladat több az emberségre, közösségi életre való nevelésnél. Nevelésünk célja a harmonikus személyiség kialakításán túl egy olyan irányt mutatni a gyermek számára, amihez élete minden szakaszában visszatérhet és meríthet belőle.

Az egyháznak is feladata a nevelés, sajátos okokból. Az egyház maga is közösség. A gyerekeket segíteni kell az egyház tanításainak életkori sajátosságuknak megfelelő megélésében.

2.3 Katolikus gyermekképünk

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermekeket Isten ajándékának tekintjük.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg, melynek következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó, melyben

- megismertetjük a gyermekeket a keresztény értékekkel,
- gondoskodunk az esélyegyenlőségükről
- kialakítjuk egészséges életmódjukat és környezettudatos magatartásukat.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, hitünk gazdagításával, az érzelmi, az erkölcsi, a közösségi, az anyanyelvi neveléssel, valamint az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő, tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel és a testi és lelki szükségletek kielégítésével.

Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Pedagógiai alapelveinket a katolikus szemlélet hatja át. Gyermekképünket a család teljességében látjuk, ahol édesanya, édesapa, testvérek, nagyszülők vannak jelen, ennek természetességét hangsúlyozzuk. Őszinte kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel, hogy azonos elvek szerint neveljünk, óvodásaink legyenek örömteli, vidám gyermekek, akik szeretetet, köszönetet, hálát tudnak kifejezni és azt el is fogadni.

2.4 Katolikus óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A katolikus óvoda a katolikus köznevelési rendszer legelső láncszeme, szakmailag önálló nevelési intézménye, amely kiegészítője a családi nevelésnek a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Itt szerezheti meg a gyermek egy életre a legalapvetőbb emberi ismereteket, magatartásformákat: a szereteten alapuló értékrendet, az odafigyelést és a rácsodálkozást Istentől kapott világunk nagyszerűségeire.

Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció, melynek megvalósulása során a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatások, módszerek a gyermek személyiségéhez igazodnak. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi, esztétikus, melegséget sugárzó környezetével igyekszünk hozzájárulni az emberi értékek közvetítéséhez, a környezettudatos magatartás kialakításához.

Óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.

Óvodánk arculatában óvjuk azokat az értékeket, hagyományokat, amelyeket közösségünk az óvoda fennállása alatt kialakított. Ilyenek pl. az évfordulós misék, a havonkénti gyermekmisék, a gitáros közös éneklések, a szentek életével való ismerkedés, az alapítványi rendezvények, a családi nap, a közös szentmise a templomban a szülőkkel együtt.

Segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Családias légkörben, katolikus lelkülettel várjuk a hozzánk érkező gyermekeket, akiket hívő óvodapedagógusok és dajkák vesznek körül szeretetükkel.

Amennyiben nemzetiségi vagy migráns gyermek érkezik óvodánkba, biztosítjuk önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Alapelvnek tekintjük, hogy a gyermekeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.

Ennek megvalósítása érdekében gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot adó derűs, szeretetteljes légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról. Biztosítjuk a közösségekben végezhető sokszínű tevékenységeket - különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokra - melyeken keresztül az életkorukhoz és egyéni képességeikhez igazodó, megfelelő műveltségtartalmakat, emberi értékeket közvetítjük.

Szeretnénk, ha óvodáinkban az egymás iránti türelem, megértés, elfogadás, szeretet érvényesülne, ahol a gyermekek örömmel, boldogan, önfeledt játékkal tölthetnék napjaikat, éveiket, s mindezt kreatív, jókedvű, szakmailag kiváló, hitben élő, megújulni képes, értékeket őrző munkatársak biztosítanák számukra.

„Dicsérjétek az Urat és áldjátok
És mondjátok hálát neki
És nagy alázatosan szolgáljátok.”

Assisi Szent Ferenc – Naphimnusz –
Sík Sándor fordítása

3 A katolikus óvodai nevelés feladatai

A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- a hitre nevelés erősítése,
- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1 A hitre nevelés erősítése

A katolikus óvodában a kisgyermek hitre nevelésének elsődleges célja a családi keresztény nevelés támogatása, folytatása, a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családba.

Az óvodában a vallásos élményekkel a gyerekek vallásos érzelmeit ébresztgetjük, erősítjük. A gyerekek örömmel imádkozzanak minden nap, szívesen látogassanak el a templomba. A közös élmények, cselekvések kapcsán a csoport tagjai erősödjenek összetartozásukban.

Céljaink

- a katolikus embereszmény megalapozása, Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása
- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben,
- ismerjék meg a gyermekek a vallásos környezetet, legyen módjuk tapasztalatszerzésre, élménygyűjtésre, ezek közös feldolgozására,
- alakuljanak ki bennük az alapvető vallási fogalmak tartalmi, ismerjék és szeressék meg Jézust, életének főbb eseményeit, példabeszédeit, tanításait és általa a mennyei atyát és a szentlelket, Szűz Máriát, mennyei édesanyánkat,
- a katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során,
- segítsük őket hozzá, hogy megismerkedhessenek a templomi közösséggel, tanulják meg a helyes keresztvetést, és kötött szövegű gyermekimákat,
- a Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése, jóság, szófogadás gyakorlása,
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség, stb.),
- ismerjék meg a katolikus vallási élet eszközeit, jelképeit, szimbólumait: Egyház, egyházi év, liturgia, szentek tisztelete.

3.2 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül óvodai nevelésünk feladatai:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a szabadban való tartózkodás és tevékenykedés megszervezése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- az étkezési kultúra alakítása, erősítése,
- a korszerű táplálkozás biztosítása,
- a higiénikus szokások,
- szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, az önmaguk és környezetük esztétikumára iránti igény alakítása;
- a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmód szokásainak kialakítása csak a családdal összhangban lehet eredményes, ezért törekvéseinket a szülőkkel is megosztjuk, együttműködésüket kérve az egészséges elvárások megteremtésében.

Az egészséges életmódra nevelés céljai

- az egészséges életvitelhez szükséges szokások kialakítása,
- az egészség megőrzésére, óvására, az egészséges állapot megbecsülésére nevelés,
- a gyermekek felkészítése a tágabb szociális környezet káros hatásainak kivédésére.

Az egészséges óvodai környezet kialakítása

Az óvoda épületének használata során elsődleges szempont az egészséges és biztonságos környezet kialakítása. A konyhában, a tálalás során a higiénia betartása a HACCP előírása szerint történik törekedve a balesetek elkerülésére.

Az óvoda helyiségeinek berendezésénél figyelembe vesszük a gyermekek testi adottságait (testmagasság, testsúly, teherbírás, stb.), a biztonsági szempontokat (gyermekmagasságban elhelyezett tárgyak) és esztétikus megoldásokra törekszünk.

Óvodáinkban barátságos, természetes alapanyagú bútorokkal és berendezési tárgyakkal felszerelt csoportszobák várják a gyermekeket. Jó minőségű, tartós játékokkal játszhatnak,

azok ellenőrzésével és tisztántartásával előzzük meg a balesetveszélyt és a betegségeket. A játékeszközöket a gyermekek számára elérhető magasságban helyezük el, így azok napi elrendezése rendszeretire és az esztétikum iránti fogékonyságra nevel. Csoportszobáink és öltözőink világosak, berendezésükkel kényelmes helyet biztosítunk mindenki számára. Csoportjainkban megfelelő szellőztetésre van lehetőség.

A gondozási folyamatokhoz szükséges egyéb helyiségek:

- öltözők (jellel ellátott öltöző szekrények, családoknak szóló információs tábla),
- mosdók (jellel ellátott törölközők, fésűk, fogmosó felszerelés, zuhanyozók),
- tornaterem (ablaküveg védelme, biztonságos, óvodáskorúak számára alkalmas mozgásfejlesztő eszközök és kézi szerek, csúszásgátlás, nagyméretű szabad hely a mozgáshoz),
- az udvar sokféle, sokszínű lehetőséget biztosít a gyermekek számára. a gumitéglával burkolt rész azt is lehetővé teszi, hogy esős idő esetén is a szabadban tartózkodjunk. a pancsolás lehetősége a melegben való felüdülést segíti. Az utcai forgalom elenyésző, így a zajszinttől és a levegő szennyezettségtől védve vagyunk. Udvarunk játékparkjának bővítését folyamatosan feladatunknak tekintjük. A veteményes illetve a virágos kert lehetőséget biztosít gyermekeink természetszeretetének fejlesztésére és a munkára nevelésre.

Egészségre nevelés, gondozás

A napirend helyes szervezésével segítjük az egészséges életritmus kialakítását.

Egy-egy csoport gyermekeire vonatkozó egészségügyi szokás- és szabályrendszer megtervezésénél figyelembe vesszük a családból hozott szokásokat és a gyermekek egyéni sajátosságait. Így nevelési tervünk gondozási része egyénre szabott feladatokat is tartalmaz.

A növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás.

Óvodánk az ételeket készen kapja, ezért csak a táplálék kiegészítése jelent számunkra kiemelt feladatot. A gyermekek vitaminszükségletét kielégítő nyers gyümölcsök és zöldségek minden nap kerülnek asztalunkra. Így válik gyermekeink számára a zöldség és a gyümölcs fogyasztása a természetes étkezési kultúra részévé. Óvodásainkat arra neveljük, hogy minden ételt érdemes megkóstolni, de nem erőltetjük az evést, ha nem ízlik nekik. A gyermekek egyéni táplálkozási szokásait toleráljuk, de nevelési próbálkozásainkat nem adjuk fel.

A diétára vagy egyedi táplálkozásra (pl. liszt érzékeny, ételallergiás) szoruló gyermekeket természetesen körültekintően és gondosan látjuk el, az ebédet külön rendeljük számukra.

Folyadék fogyasztására az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk.

A étkezés közösen történik. Kellő időt biztosítunk az étkezéshez, egyéni szükségletek figyelembe vételével.

A kulturált étkezéshez tartozik, hogy esztétikusan megterítve minden fogást külön tányéron tálalunk, megfelelő evőeszközöket használunk.

Az öltözködés által védjük meg testünket az időjárás változásaival szemben. Egészségügyi szempontból fontos a váltó-, ill. tartalékruha az óvodában. A délutáni pihenéshez pizsamát vesznek fel a gyermekek. A szülők figyelmét felhívjuk az időjárásnak megfelelő öltözködésre az udvaron és az óvodán belül is.

A testápolás védi a gyermekek egészségét, elősegítjük rendszeres tisztálkodásukat és tisztasági igényük kialakítását. Az önkiszolgáláshoz szükséges készségek kialakítását nagymértékben segíti az óvodapedagógus és a dajka, miközben fontos a felnőtt és a gyermek közti meghitt kapcsolat.

A mozgás a gyermek természetes belső igénye, kielégítésére egész nap lehetőséget biztosítunk. Óvodásaink mozgásigénye egyénekenként eltérő, változatos tevékenységek felkínálásával segítjük szükségletük megvalósítását. Szervezett, közös élményt nyújtó sétákra is elvisszük a gyermekeket. A megtett út hossza, a séta időtartama a gyermekek életkorához igazodik. Az epocha is így kerül feldolgozásra. Óvodásaink edzését, mozgáskoordinációjának fejlesztését sokféle mozgásos tevékenységgel segítjük. Sok időt töltünk a szabadban. A jó levegő, a napfény erősítik a gyermekek szervezetét, segítenek a betegségmegelőzésben, hiszen fokozódik ellenálló képességük, könnyebben alkalmazkodnak az időjárás változásaihoz. Figyelemmel kísérjük a szélsőségesebb időjárást (pl. UV sugárzás) és ennek megfelelően szervezzük meg teendőinket.

A pihenés, alvás a gyermekek testi, szellemi fejlődését szolgálja. Időtartama egyénekenként eltéréseket mutat. Feladatunk, hogy a nyugodt pihenés feltételeit (levegőcsere, mese, csend) biztosítsuk a gyermekek számára.

Az egészséges életmódra nevelés tartalma

Testápolás: a gyermekek először segítséggel, majd önállóan szappannal kezet mosnak, törölköznek, használják a WC papírt, lehúzzák a WC-t. Fokozatosan elsajátítják a zsebkeendő és fésű használatát, a helyes fogmosást. Tiszteletben tartjuk a gyermekek intimitását.

Önkiszolgálás: kezdetben a gyermekek ismerkednek az egyes használati tárgyak alkalmazásával, az önkiszolgálás műveleteinek sorrendjével.

Később az önkiszolgálás készségei gyakorlás során megszilárdulnak és a nagyok már önállóan elégítik ki szükségleteiket.

Étkezés: a gyermekek kezdetben (szükség esetén) segítséggel, majd önállóan terítenek maguknak, használják az evőeszközöket, szükségletüknek megfelelően esznek, isznak, használják a papírszalvétát.

Öltözködés: a gyermekek először segítséggel, majd önállóan le- és felveszik, ki- és begombolják ruháikat. Cipőiket le-és felhúzzák, később fűzik és kötik. Elsajátítják az öltözködés sorrendjét, a ruhák hajtogatási módját, vigyáznak ruházatukra.

Környezet rendben tartása: a gyermekek saját holmijukat, játékaikat, foglalkozási eszközeiket helyre teszik, használják a lábtörlőt, elsajátítják a takarójuk összehajtásának módját, az ajtókat csendesen nyitják és csukják, rendet tartanak maguk körül. Ha szükséges, felseprik a szemetet.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

A hatékony nevelőmunka érdekében megismerjük az óvodánkba kerülő gyermekek otthoni életritmusát, étkezési és egészségügyi szokásait. Személyes példamutatással és gyakoroltatással segítjük az egészséges életmódhoz szükséges készségek kialakítását, és a gondozás kialakítását. Figyelemmel kísérjük óvodásaink testi és lelki egészségének állapotát, együttműködünk a szülőkkel és az egészségügyi szakemberekkel a betegségek megelőzése érdekében és kiszűrésében. Megismerjük és figyelemmel kísérjük a családok szociális helyzetét és segítséget nyújtunk a felmerülő esetleges gondok megoldásához.

A fejlődés várható eredménye

Legkésőbb az óvodáskor végére a gyermekek önállóan tisztálkodnak, fésülködnek, öltözködnek, étkeznek. Helyesen használják a zsebkendőt, megtanulnak helyesen orrot fújni, fogat mosni, minden evőeszközt helyesen használnak, meghatározzák a megenni kívánt étel mennyiségét. Esztétikusan terítenek, hajtogatják, s helyezik el ruháikat, takarójukat. Saját külsejüket és környezetüket igyekeznek rendben tartani.

3.3 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül óvodába lépésének pillanatától kezdve. Ezért fontos, hogy az óvodapedagógus, valamint az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű legyen.

Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés célja:

- a gyermekek biztonságérzetének, önbizalmának erősítésével a társas kapcsolatok elősegítése,
- pozitív személyiségjegyek megalapozása,
- a gyermekek személyi és tárgyi környezetéhez való érzelmi kötődésének kialakítása,
- a gyermekek egymáshoz és a közösségi szokásokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodásának segítése,
- a családban és az óvoda felnőtt közösségében a keresztény, megbocsátó, elfogadó életminta vonzóvá tétele.

Feladat:

- a teremtő Isten gondoskodásának megélése;
- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek, a bizalom, szeretet,

- féltés, félelem kifejezése;
- önfegyelem, fegyelem, udvariasság elsajátítása;
  - az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
  - A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: a türelem, az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének (pl. udvariasságnak) megalapozása. Fontos még a gyermek természetes társas kapcsolatainak kialakításában való segítség.
  - Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. Ezért feladatunknak tekintjük hagyományaink ápolását és a jeles napok feldolgozását közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásával, valamint az egyházi és világi ünnepek közös megélését.
  - A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A nevelés tartalma

Az erkölcsi és szociális érzelmeket közös célok, tevékenységek, élmények útján alakítjuk. Ennek során a gyermekek megtanulják önmaguk és a különbözőségek elfogadását, tiszteletét és megbecsülését. Az óvodai élet segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek elsajátítja az önfegyelmet, fegyelmet, udvariasságot, formálja igazságérzetét. Az esztétikai élményeken keresztül formálói vagyunk a gyermekek esztétikai értékítéletének, szép iránti igényének, a természetes anyagokhoz való kötődésének.

Az intellektuális érzelmek (funkcióöröm, sikerélmény, önbizalom, a dicséret és a kudarc hatása) kialakításával segítjük az érdeklődés felkeltését.

Hagyományaink ápolása, a szülőföldünkhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozása fontos része az érzelmi nevelésünknek.

Az egyházi és világi ünnepek megélése és átélése is érzelmi életünket gazdagítja. Arra törekedünk, hogy az év ünnepeit valódi tartalommal töltsük meg és tanítsuk meg a gyermekeket az ünneplésre, amelybe bevonjuk a családokat is. Szülőkkel való közös ünnepeink: szüreti mulatság, karácsony, farsang, anyák napja, vidám nap, óvodai búcsúzó, családi nap.

Az óvodánkba érkező gyermekek befogadása nagy türelmet, szerető odafigyelést és empátiát kíván minden óvodai dolgozótól.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvó nénikkel, társaikkal és új környezetükkel. A beilleszkedést segíti az otthonról hozott kedves tárgy és az óvónők személyes törődése (ölbeli mondókák, énekelgetések, mesélés, bábozás, stb.).

Ebben az időszakban a dajkák is több időt töltenek a csoportokban.

A személyes beszélgetéseken keresztül és az adatlapok kitöltésével minél többet igyekszünk megismerni a család életmódjáról, szokásairól, életkörülményeiről, a gyermek és szülei kapcsolatáról, s magáról a gyermekről.

Az év közben érkező gyermekek fogadásakor már a csoport tagjai is segítenek új társuk beilleszkedésében.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

Az óvodába kerülő gyermek számára nehéz a családtól való elválás. A mi szerepünk szerető, gondoskodó, segítőtárs lenni a gyermek számára a napi gondozási és egyéb tevékenységek során. Ehhez el kell nyernünk a gyermek bizalmát és szeretetét. Biztonságos légkört teremtünk, ahol óvodásaink mindig számíthatnak megértésünkre, segítségünkre, vigasztalásunkra, és ha kell, védelmet találnak.

A szokások kialakításában következetesek vagyunk, hiszen azok betartása az állandóságot, a biztonság érzetét kelti a gyermekben.

Érzelmi megnyilvánulásainkban őszinteségre törekszünk, ezzel is példaértékű viselkedésmintát adva a gyermekeknek.

A gyermekek társas kapcsolatai a közös tevékenységeken, közös élményeken keresztül formálódnak a mindennapi együttlét során. Az egymás mellett játszástól az együttjátszásig jutnak el az óvodapedagógus tapintatos, egyéni bánásmódot alkalmazó irányításával.

Az igazságos konfliktusmegoldás eleinte az óvodapedagógus feladata, de később a gyermekek önállóan is képesek lesznek békésen elrendezni problémás helyzetüket, felhasználva a környezetükben látott megoldási módokat. Ezért is meghatározó, milyen személyes példát mutatunk.

Feladatunk, hogy a gyermekek biztonságérzetét mindig fenntartsuk. Állandó jelenlétünk és testi közelségünk, szóbeli ráhatásunk és megértő, elfogadó szeretetünk óvodásaink számára az érzelmi biztonságot jelentik. Tudatos nevelőmunkánkban a pozitív ráhatás és a dicséret módszerét alkalmazzuk. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi hiányossággal küzdő gyermekeket egyéni fejlesztéssel igyekszünk segíteni, ill. a szülőkkal fokozottabb együttműködésre törekszünk. A hátrányos vagy halmozottan hátrányos gyermek segítése a gyermekvédelmi felelősökkel karöltve lehetséges.

A fejlődés várható eredménye

Az óvoda és a család szoros együttműködése, a biztonságot adó óvodai légkör, a tevékenységek gazdag tárháza, a közös élmények a gyermekek érzelmi életében meghatározó változást idéznek elő. A gyermekek érzelmi élete kiegyensúlyozottá válik, pozitív erkölcsi érzelmeik megerősödnek, érzelmeiket vállalják. Szeretik hazájukat, városukat, büszkék hagyományaikra. Az időseket tisztelik. Ragaszkodnak óvodájukhoz, a gyerekekhez, a felnőttekhez és ezt érzelmeikben, szavakban, tettekben nyilvánítják ki. Szeretik templomukat, örömmel vesznek részt a közösség életében.

A gyermek családi körülményeinek megismerése, a családdal kialakított személyes kapcsolat és az óvoda családias, derűs légköre mind hozzájárul az óvodába kerülő gyermek biztonságérzetének megteremtéséhez.

A magát testileg, lelkileg biztonságban érző gyermek nyitott a társak, a közös élmények, a közös tevékenységek iránt, elfogadja, keresi mások (felnőttek és gyermekek) társaságát, együtt tud működni, kommunikálni velük.

Az óvodáskor végére a gyermek megtapasztalja, átéli a keresztény megbocsátó és elfogadó életmintát.

3.4 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

a) Az anyanyelvi nevelés

Célja és feladata

- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés,
- a gyermekek kommunikációra való ösztönzése, metakommunikáció fejlesztése,
- a beszédkedv felkeltése, kialakítása,
- a tapasztalatok, élmények verbális kifejezésére nevelés,
- az óvoda nevelőközösségének mintaadó beszédkulturája.

Tartalma

Az óvoda a gyermek egyéni érdeklődésére, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységeket biztosít, amelyek által további élményeket szerezhet az őt körülvevő környezetről. A tapasztalatok verbális kifejezése során fejlődik beszédkedve, gazdagodik szókincse (egyházi tartalmak, jelképek), tisztábbá válik hangképzése.

Beszélgetéseik során személyes kapcsolataik is alakulnak. Türelemmel és következetesen törekszünk az udvariasság, a beszédfegyelem megtartására, a hangerő szabályozására, a hangsúly, a tagolás, a szórend helyességére.

A gyermekek életkori és értelmi fejlettségére alapozva gyakran játszunk anyanyelvi játékokat. Ezek segítségével is fejlődik beszédkedvük, gazdagodik szókincsük, tisztábbá válik hangképzésük.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

A gyermekek nagy része sok időt tölt az óvodában, anyanyelvi kultúrájukat mégis a család alapozza meg. Fontosnak tartjuk a szülők figyelmét felhívni a beszélgetések, a mesélés hasznosságára, a kapcsolattartás e fontos eszközére.

Sokat beszélgetünk a gyermekekkel. Ez szorosabb, személyes kapcsolat kialakítását teszi lehetővé. Fejlesztjük beszédkulturájukat, ügyelünk beszédük hangerejére, hangsúlyának, tagolásának, szórendjének helyességére.

A súlyosan beszédhibás gyermeket logopédushoz irányítjuk. A beszédfegyelem kialakítása nehéz feladat, mert a gyermekek csak nehezen képesek késleltetni mondanivalójukat. Türelemmel, következetesen törekszünk az udvariasság szabályainak betartatására.

A fejlődés várható eredménye

- óvodásaink aktívan használják a tapasztalatok, beszélgetések során bővült szókincsüket,
- törekednek egymás türelmes és figyelmes végighallgatására,
- képességeikhez mértén tisztán, megfelelő hangerővel és hangsúlyozással összefüggően beszélnek.

b) Az értelmi nevelés

Az értelmi nevelés feladatai: a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítására törekszünk.

Az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően az ismeretek, jártasságok, készségek megalapozására különösen alkalmas az epocha tevékenységi rendszere is.

Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A gyermek érzékszervein keresztül szerzi tapasztalatait az őt körülvevő természeti- és társadalmi környezetről.

Tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk a gyermeknek változatos tevékenységet az epochális (korszakokra tömörített) tapasztalás ciklusosságával.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A gyermek érdeklődésének, kíváncsiságának fenntartása és tudatos kihasználása nevelőmunkánk fontos része.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

A gyermekek fejlesztése érdekében szükséges az egyéni fejlesztés. A gyermekek önmagukhoz, adottságaikhoz, képességeikhez mértén fejlődnek.

Fontos a fejlődés folyamatos nyomon követése, az érzelmi ráhangolódás a tevékenységekre, pozitív erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlesztése.

A fejlődés várható eredménye

- óvodásaink nevelőmunkánk hatására sokoldalú, érdeklődő, az iskolakezdés alapfeltételeinek megfelelni tudó gyermekekké válnak,
- mindezt játékosan, a tevékenységek gazdag tárházának felkínálásával érjük el,
- óvodánk tárgyi felszereltsége és óvónőink érdeklődési köre, fogékonysága segíti gyermekeink értelmi fejlődését.

4 A katolikus óvodai élet megszervezésének elvei

4.1 Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcs-szereplője pedig az óvodapedagógus, akinek a személyisége meghatározó, jelenléte a nevelés egész idejében szükséges, állandó és folyamatos. A katolikus óvodapedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak viszonya az egyházhoz, nemzethez, hazához, embertársakhoz, szakmához, óvodához, munkatársakhoz, családokhoz, a gyermekek szüleikhez, a gyermekekhez meghatározó. A keresztény értékeket képviselve életük a gyermek számára követendő mintává, modellé válik.

Az óvodapedagógus és a nem pedagógus munkatársak összehangolt munkájukkal járulnak hozzá az óvodai munka eredményességéhez.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje mintát jelent a gyermekek számára. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek közreműködését igényli.

Amennyiben nemzetiséghez tartozó és migráns gyermek érkezik óvodánkba, a dolgozók lehetőséget teremtenek befogadásukra, kultúrájuk megismerésére.

Óvodáinkban ez természetes, hiszen dolgozóink között más nemzetiségű is megtalálható.

A katolikus intézmények céljainak megvalósulása elsősorban a benne munkálkodók személyiségétől függ, az ő emberségükön múlik, hogy a nevelés – a hit bölcsője legyen.

Nevelési munkánk olyan gondolkodó, kreatív munkatársat kíván, aki jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezik, munkáját áthatja a felelősség- és kötelességérzet, a következetesség, kitartás, igazságosság, lelkesedés és a katolikus hit. Hisz abban, hogy a gyerekekkel való foglalkozás során a katolikus hit alapjainak és kultúrájának átadása a leghálásabb feladat, amely saját tökéletesítését is előre mozdítja Pio atya gondolatai szerint.

„Gyakorold a kis erényeket, amelyek
saját kicsinységedhez illők: ilyen a
türelem, a másokkal szembeni tolerancia
az alázat, a kedvesség, a saját
tökéletlenségünk által okozott szenvedések elviselése,
és még sok más erény ...
Ezeket az erényeket úgy valósíthatjuk meg,
Ha leereszkedünk, és nem azzal, ha
Magasra törünk, ezért hát lábunk nagyságához
Vannak méretezve... Ilyen apró erény például
Embertársaink szolgálata, mások elviselése, és a szent egyszerűség.”

4.2 Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda helyiségei, az udvar oly módon vannak berendezve, felszerelve, hogy az a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja.

Megfelel változó testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését.

Elegendő helyet és lehetőséget biztosítunk a mozgás- és játékgigényük kielégítésére, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

Az óvoda dolgozóinak munkakörnyezete jó. Rendelkezünk megfelelő számú öltözőhelyiséggel, zuhanyozóval, mosdóval, irodával, ill. óvónői szobával.

A szülőket a csoportszobákban, irodában, óvónői szobában tudjuk fogadni, megfelelő körülményeket biztosítunk számukra.

A kápolna lehetőséget nyújt az imára, szent mise megtartására, ezáltal a lelki, hitélet gazdagodására.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

Óvodánkban a nevelés a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján valósul meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szerveződik az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésében.

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez és tekintettel vagyunk a helyi szokásokra, igényekre. A rendszerességgel és az ismétlődésekkel az érzelmi biztonságot kívánjuk megteremteni a gyermekek számára. Napirendünkkel a folyamatosságra és a rugalmasságra törekszünk és igyekszünk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napi- és hetirendet óvodapedagógusaink közösen alakítják ki.

4.3.1 A csoportok napirendje

Időtartam	Tevékenység
6:30-12 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, öltözködés) - folyamatos • Szabad játék, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • Tervszerűen szervezett mozgás - heti egy alkalommal csoportonként (teremben, tornateremben, szabadban) • Reggeli áhítat – elcsendesedés - gyertyagyújtás • Mindennapos frissítő mozgás • Tízórai (gondozási feladatok) • Munka jellegű tevékenységek • Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése • Tevékenységekben megvalósuló tanulás - csoportos foglalkozások <ul style="list-style-type: none"> - Hitre nevelés heti egy alkalommal, ilyenkor nincs mesélés - Verselés, mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc • Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában • A külső világ tevékeny megismerése: Környezeti vagy matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése (epocha feldolgozásában) • Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység – játék a szabad levegőn
12-15 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Pihenés
15-17 óra	<ul style="list-style-type: none"> • Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig <ul style="list-style-type: none"> - Toporgó-Mocorgó (15:45-16:20) • Heti váltásban novembertől áprilisig korosztályonként a Hóbiárt utcai óvoda tornatermében

Óvodai életünk szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Óvodapedagógusaink a gondozás folyamatában is nevelnek, építik kapcsolataikat a gyermekekkel, segítik önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

4.3.2 A tevékenységek szervezeti formái

Tervezetten szervezett tevékenységek	Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek szervezése
<ul style="list-style-type: none"> • Hitre nevelés • Mozgás • Mozgásos játék (mindennapos mozgás) • Mesélés • Énekes játék, gyermektánc 	<ul style="list-style-type: none"> • Játék • Verselés, mesélés • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • Mozgás • A külső világ tevékeny megismerése – környező világunk <ul style="list-style-type: none"> • Matematikai tartalmú tapasztalatok • Munka jellegű tevékenység

Csoportszervezés

A gyermekcsoportokat a meséből, gyermekdalokból jól ismert vagy vallási jelképhez kötődő szimbólumokkal jelöljük: Halacska, Báránka, Napocska, Szőlőcske, Szívecske, Katica, Csengő.

A vegyes életkorú csoportnál előnyös – éppen az életkori sajátosságok miatt – a Köznevelési törvényben előírt létszám megtartása, hiszen a pedagógustól nagyobb figyelemmegosztást, differenciálási képességet, toleranciát, rugalmasságot követel. Szintén ez az elv érvényesítendő a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése esetében is.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárok figyelembevételével.

Vegyes csoportjainkban megszűnik a korcsoportisméltés miatti csoportcsere, az iskolába nem menő nagyok nem kerülnek új csoportba. Megteremtődnek az utánpótlás, modellkövetés feltételei a gyerekek között, eredményesebb a szociális tanulás, felgyorsul az önállóság fejlődése. Megtanulnak jobban alkalmazkodni a közösségben, fokozódik a gyerekek empátiás képessége, természetesebben fogadják a különbözőségeket. Lényegesen csökken a gyerekek között a konfliktusok száma, mert különböző érettségi fokon álló gyerekek mintát adnak egymásnak a megegyezésre.

A vegyes csoportokban a gyermekeket ért hatások megsokszorozódnak. Ez azért fontos, mert a gyermek attól függően fejlődik, mit nyújt neki a környezet, amelyekben megfigyelhet, utánozhat, illetve mennyi alkalmat ad neki a gyakorlásra, próbálkozásra.

Az óvónőnek fokozott empátiás képességgel kell rendelkeznie, hisz egyszerre kell a különböző életkorú gyermek érzésvilágába beleélnie magát.

Fontos kérdés a csoportléggör és gyerekek közötti együttműködés kialakítása, az óvó, védő szeretet, az összetartozás érzésének erősítése a gyerekek között.

A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük, hogy:

- megközelítően arányos legyen a különböző életkorú és nemű gyerekek száma,
- hogy a csoportba kerülő gyerekek várhatóan találjanak játszótársat, barátot,
- hogy az eltérő fejlettségből következő hatások kiegyenlítsék egymást.

Hetirend

– epochára épül –

Napok	I. EPOCHÁ (3-4 hét) Külső világ: Környező világ		II EPOCHÁ (3-4 hét) Külső világ: Matematika tapasztalat	
	<i>Szabadon választott</i>	<i>Kötött</i>	<i>Szabadon választott</i>	<i>Kötött</i>
HÉTFŐ	I. EPOCHÁ Verselés	Mindennapos frissítő mozgás Mesélés	II. EPOCHÁ Verselés	Mindennapos frissítő mozgás Mesélés
KEDD	I. EPOCHÁ Verselés	Mesélés *Szervezett mozgás	II. EPOCHÁ Verselés	Mesélés *Szervezett mozgás
SZERDA	I. EPOCHÁ Verselés	Mindennapos frissítő mozgás Mesélés	II. EPOCHÁ Verselés	Mindennapos frissítő mozgás Mesélés
CSÜTÖRTÖK		Mindennapos frissítő mozgás Hitre nevelés		Mindennapos frissítő mozgás Hitre nevelés
PÉNTEK	I. EPOCHÁ Verselés	Mindennapos frissítő mozgás Mesélés	II. EPOCHÁ Verselés	Mindennapos frissítő mozgás Mesélés
Szabadon választott tevékenységek a hét minden napján	<ul style="list-style-type: none"> • Játék, munka, anyanyelvi játékok • Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc (melyben a tánc – körjátékok kötöttek, a közösségi érzést, összetartozást fokozzák) • A külső világ tevékeny megismerése <ul style="list-style-type: none"> - környező világunk - matematikai tapasztalat az epochák rendszerében 			

*Szervezett mozgás – csoportonként változó
A hitre nevelés napján nincs mesélés

Óvodai nevelésünk tervezése – a gyermeki fejlődés nyomonkövetése Az óvodapedagógus tervezési feladatai

Az óvodai nevelés tervezettsége fontos, mert tudatos, felkészült munkát eredményez. A tervezés korlátoz, irányt ad, segíti a folyamatok célirányos, célszerű egymásra épülését. Ugyanakkor a jó terv a szabadságot, rugalmas alkalmazást, a gyerekekhez való igazodást biztosítja. Szabadságot, mert a célok, keretek tervezettsége megadja az óvónőnek a lehetőséget a részletekben való elmélyülésre, a gyerekek egyéni fejlettsége szerint.

A tervezés alapelveinek minden területen egységesnek kell lennie törekedve az egyéni képességfejlesztésre.

Olyan tervezés kell, ami segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, jelzi a fejlődésbeli lemaradásokat, láttatja az egyénhez kötődő feladatokat.

A tevékenységeket csoportonként 1 évre tervezzük lebontva ciklusokra és hetekre. Ciklusos, hogy az óvónő folyamatként lássa, kezelje a tapasztalatszerzés, megismerés útját. Ne egy hétre, hanem a teljes ciklusra (3-4 hét) készüljenek. A tervező munkának az egyházi év adja a keretét, időszakait és ehhez kapcsolódnak az ünnepek – szent misék, jeles napok, az epochák, a gyermeki tevékenységek. Az időszakok a következők:

1. Hálaadás időszak
2. Karácsonyi időszak
3. Húsvéti időszak – Pünkösdi időszak
4. Nyári élet – Óvodánként egy-egy terv (évente más csoport készíti)

Ehhez az óvónők nevelési tervet, szervezési feladatot, lezáráskor pedig értékelést írnak.

Ismerniük kell a gyerekek egyéni fejlettségét, az elsajátítandó műveltségtartalmat, el kell készítenie fejlettségi fokozatokban a játékokat. Az ilyen felkészültség garantálja, a gyermekek egyéni képességeinek fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek fejlettségéről, fejlődésük nyomon követéséről írásos dokumentációt is vezetnek az óvodapedagógusok, amelyben egyénileg rögzítik a gyermekek állapotát, fejlettségét, a további teendőket. Fogadóórán vagy más egyéni megbeszélésen a szülőket tájékoztatják gyermekük fejlődéséről. Tanácsaikkal, javaslataikkal az együttműködésre, a segítségnyújtásra törekednek.

Ciklusosan, időszakra és epochára előre megtervezik az óvónők a külső világ tevékeny megismerését, a környező világunk és a matematikai tapasztalatok anyagát, melyet az epochális neveléshez, ismeretátadáshoz készült kiadvány segít. Ennek állandó frissítésével tervezik meg a tevékenységeket az óvodapedagógusok a gyermekek egyéni képességeinek ismeretében. Ehhez harmónikusan kapcsolódik a mese, a vers, az ének, dal, énekes játék, gyermektánc vagy mondóka, a mozgás és a hitre nevelés, valamint a rajzolás – festés – mintázás - kézi munka.

A két óvodapedagógusnak teljes összhangban kell együttműködni, felkészülni, megbeszélni a tapasztalatokat, feladatokat, játékokat, a gyermekek teljesítményét, az elért eredményeket.

A heti tervezés azért fontos, hogy az a gyerekek fejlődési üteméhez, igényeihez, spontán helyzetekhez igazodhasson, a feladatok egymásra épüljenek, ne a terv megmásíthatatlansága, hanem az aktuális élethelyzet, a gyerekek érdeklődése irányítsák a folyamatot.

Hetente az előző hét eredményeire építve tervezik az óvodapedagógusok a hét tevékenységeit.

Vallási nevelésünk tervezésénél is figyelembe kell venni a gyermekek fejlettségét, pl. év elején a kicsik miatt csak nagyon rövid ideig, az ő értelmi szintjüknek megfelelően emocionálisan közelítjük a témát.

A témákat a katolikus ünnepek köré csoportosítva a hét egy napjára (csütörtökre) tervezzük. Ilyenkor betervezzük hozzá az énekeket, vizuális tevékenységet, imát, verset, szimbólumok ismertetését, népi vonatkozásokat, (hagyományokat is). Naponta az áhítat során már érintjük a majd részletesebb megbeszélésre kerülő témát, s építünk a gyermekek már meglévő ismereteire, hiszen a vegyes csoport ezt a lehetőséget is biztosítja.

Óvodai dokumentumaink:

- Pedagógiai Program
- Csoportnapló
- Felvételi és mulasztási napló
- A gyermekek fejlődésének nyomonkövetésére szolgáló dokumentáció
- Óvodai törzskönyv
- Óvodai előjegyzési napló

TEMATIKUS TERV Időszakok – az egyházi év (mozgó ünnepek) és az epochák tükrében

A HÁLAADÁS IDŐSZAKA

Differenciált tevékenységek, epocha

Hitélet	Csoportos foglalkozás Párhuzamosan végezhető tevékenységek	Ünnepek, néphagyomány, jeles napok
Hálaadás, köszönet az együttlétért	Ismerkedés Anyanyelv	Szentmise
Család - Mennyei Atya családja	Befogadás Illem Helykialakítás Játék	Kirándulások
A templom - Szent Gellért	Külső világ Verselés, mes.	Templom
Teremtés	Matematika Ének, zene 4 hét	Szüreti mulatság, Tápéi népszokás, Szt. Mihály
Angyalok, őrangyalok	Énekes játék	Őszanyó
Rózsafüzér - Szűz Mária hón.	Gyermektánc	
Embertársaink	Külső világ- Ősz Rajzolás	Bábszínház
Magyar Hazánk szabadsága	Környezet Festés, mint. 3 hét Kézimunka	Okt.23. - séták, városunk
Mindenszentek - Halottak napja		Szentelek ünnepe
Élet, ima a családban – Szt.Imre	Külső világ Mozgás	
Szent Márton	Matematika	Márton napi hagyományok
Ünnep a csal. - Szent Erzsébet Krisztus Király vasárnapja Egyházi év vége	3 hét Munka	Krisztus Király ünnepe

KARÁCSONYI IDŐSZAK

Differenciált tevékenységek, epocha

Hitélet	Csoportos foglalkozás Párhuzamosan végezhető tevékenységek	Ünnepek, néphagyomány, jeles napok
ADVENT Karácsonyra készülünk	Advent 4 hét A várakozás csendes időszaka - jócselekedetek gyűjtése	Borbála ág
Szent Miklós	Verselés	Mikulás várása
Az angyal köszöntése	Teremdzsítés Mesélés	Lucázás
Karácsony - Jézus születése	Ajándékkészítés Ének, zene Teremdzsítés énekes ját. gy.tánc	Templomlátogatás, Idősek köszöntése, Karácsony ünnepe
Vízkereszt - Napkeleti bölcsek	Külső világ Rajzolás Környezet 3 hét festés, mint.	Házszentelés
Jézus megkeresztelése	Tél kézimunka	Szent Margit ünnepe
A keresztség - Szent Margit	Mozgás	Szentmise
Jézus gyermek és ifjúkora	Játék Munka	
Miatyánk - Jézus a Mennyei Atya szeretetre tanít	Külső világ Anyanyelvi Matem. 3 hét nevelés	Bábszínház Bűvész
Gyertyaszentelő - Szent Balázs	Illem	Balázsáldás

HÚSVÉTI IDŐSZAK-hamvazó szerdától

PÜNKÖSDI IDŐSZAK

EPOCHA

Hitélet	Csoportos foglalkozás Párhuzamosan végezhető tevékenységek	Ünnepek, néphagyomány, jeles napok
A kánai menyegző		Kiszézés - Farsang
Jézus az emberszeretetről tanít	Külső világ 4 hét Közlekedés	Séták
A csodálatos kenyérszaporítás		Utazások
A tenger lecsendesítése		Városunk szépsége
Hamvazószerda Nagyböjt		Szentmise a Kápolnában
Jézus segít a betegeken	Külső világ Matem.	Március 15 Múzeum látogatás
Zakeus, Jézus néven szólít	4 hét	Illem
Gyermekek egymás között		Szent József - Édesapák köszönt. Könyvtárlátogatás - Bábszínház
Virágvasárnap		Verselés Mesélés
Keresztút	Külső világ Tavasza - 4 hét	Ének
Nagyhét - Húsvét - Jézus feltámadása		Zene Énekes ját.
A feltámadt Jézus megjelenése Isteni irgalmasság		Gyerm.tánc Rajz, festés kézimunka mintázás Játék
Szent József a munkás Szűz Mária Égi Édesanyánk		Mozgás Munka
Jézus pásztorokra bízta a népét A jó Pásztor - A Pápa		Májusfa állítás Anyák napja - Templom
Jézus szereti és várja a gyermeket		Kirándulás
Jézus a Szentírás szavaival szól hozzánk		Gyermeknap - KÓPÉ nap Családi délután
Élményeink,köszönetünk, ima a búcsúzó nagyokért Jézus mennybemenetele		Vidámnapp Nagycsoportosok búcsúzása
Pünkösöd, a Szentlélek eljövetele		Pünkösöd - Templom
Szent Antal	Nyári élet	Nemzeti összetartozás napja

A fejlődés nyomon követése

A gyermek és körülményeinek megismerése már a felvételt követő családlátogatással kezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis felvételével. A gyermek fejlődését fejlettségmérő lapon rögzítjük, és követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Megfigyeléseinket folyamatosan rögzítjük, az elért fejlettségi szintet dátummal regisztráljuk. Az ezeket az információkat tartalmazó dokumentumokat a gyermek személyiségdossziájában tároljuk. Amennyiben a gyermek valamely szakszolgálat által készített szakvéleménnyel is rendelkezik, úgy ez a dokumentum is belekerül a dossziéba. A gyermek fejlődésének megfigyelt szempontjai, melyet táblázatban részletesen kidolgozva rögzítünk.

1. A testi fejlettség jellemzői
2. A gyermek fejlődésének, viselkedésének sajátosságai
3. A mozgásfejlődés jellemzői
4. A szociális kompetenciák jellemzői – közösségi kapcsolatok
5. Érzelmi, akarati életének sajátosságai
6. Értelmi képességei

Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése, mert nevelni és fejleszteni csak akkor tud az ember, ha megéri azt, akit alakítani, formálni kell.

Az óvónőnek azt a szintet kell megtalálnia, amit a gyerek már tud, illetve, amit segítséggel meg tud oldani. Ez a játékon keresztül minden tevékenységben jól látható.

Az óvodapedagógusok folyamatosan együttműködnek a fejlesztő szakemberekkel – logopédussal – fejlesztő pedagógussal – szakszolgálatok munkatársaival a gyermek eredményes fejlődésének érdekében.

A gyermek fejlődéséről vezetett feljegyzéseinkben el kell érni, hogy

- minden óvodapedagógus tudja, melyik gyereket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön, az egyes gyerekek tervezett feladat a gyermek ismeretében tudatos, pontos, képességfejlesztő legyen, az óvodapedagógusok felelősséget érezzenek, felelősséget vállaljanak minden gyermek, minden területen történő fejlődéséért.
- Fogadóórán vagy más egyéni megbeszélésen a szülőket tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről, esetleges hiányosságáról. Tanácsokkal, javaslatokkal törekedünk a családokkal való együttműködésre, segítségnyújtásra.

4.4 Az óvoda kapcsolatai

Telephellyel való kapcsolattartás

Az Avar utcai telephellyel való kapcsolat nagyon optimális, melyet a sok közös program, esemény, egymás munkájának megismerése, hospitálás jellemez. A szakmai munkaközösséget is mindkét óvoda pedagógusai alkotják. Egymástól sokat tanulunk, örülünk az eredményeknek, a sikereknek. A felnőtt közösség mellett a két óvoda gyermekközössége is örömmel találkozik, ismerkedik egymással. Erre több alkalommal is lehetőséget teremtünk számukra.

- szentmise: az óvoda középsős és nagycsoportos gyermekeinek
- közös kirándulások
- közös gyermek és családi programok. KÓPÉ nap (gyermeknap), Családi nap
- Nemzeti összetartozás napja, közös együttlét, játék

Az óvoda kapcsolatrendszere

- **Kiemelt fontosságú a szülővel való szoros kapcsolattartás, evangelizálás,**
  - A családlátogatás, a gyermek otthoni környezetének megismerése,
  - A fogadóóra, a megbeszélések a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálja,
  - Internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés lehetőségei,
  - Szülői értekezletek szervezése,
  - Szülői közösség működésének segítése,
  - Játsonapok, foglalkoztató tevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtése,
  - Közös kulturális programok szervezése – Szent Margit bál
  - Zarándoklat katolikus hitünkhöz kapcsolódó helyekre,
  - Közös szentmisén való részvétel,
  - Az óvodát népszerűsítő egyedi programok megvalósítása: családi nap,
  - Honlap, faliújság,
  - Ünnepeinken való részvétel,
  - A szülői értekezletek és fogadóórák idejét az éves munkaterv tartalmazza. A szülők, illetve a nevelők előzetes egyeztetés alapján ettől eltérő időpontban is konzultálhatnak.

Az intézményi munka megfelelő szintű irányításának érdekében az intézmény vezetésének állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:

- Az intézmény fenntartójával:
Szent Gellért Katolikus Iskolai Főhatóság, 6720 Szeged, Aradi Vértanúk tere 2.
Az intézmény vezetőjének a fenntartóval szemben beszámolási kötelezettsége van. A kapcsolattartás formái: személyesen, szóban, írásban, intézményvezetői értekezletek során.
- A társintézményekkel,
a SzeGeKIF, ill. más katolikus fenntartó által működtetett katolikus óvodákkal.
- A Gyermekjóléti Szolgálattal (6723 Szeged, Sás u. 2.) az óvoda gyermekvédelmi felelőse rendszeres kapcsolatot tart fenn a gyermekek veszélyeztettségének megelőzése, valamint a gyermekvédelmi feladatok

eredményesebb ellátása érdekében. Ha az intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a Gyermekjóléti Szolgálattól. A Gyermekjóléti Szolgálat koordinátora segíti a szociális és gyermekvédelmi információk eljuttatását az óvodába (pl. szociális helyi rendelet, stb.) A gyermekvédelmi felelős a nyilvántartásba vett gyermekek aktuális státuszát minden nevelési év végén megállapítja. Az intézmény vezetője biztosítja a gyermekvédelmi felelős számára a szakmai programokon való részvételt.

- A Családsegítő Központtal.
- A gyermekvédelmi ügyintézővel.
- A Pedagógiai Szakszolgálat intézményeivel:
Szegedi Kistérség Többcélú Társulása Közoktatási Intézménye, Pedagógiai Szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó, 6723 Szeged, Sólyom u. 4.
- A Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal, 6723 Szeged, Úrhajós u. 4.
- Plébánosokkal,
Felsővárosi Minorita templom egyházközösségével
Rókusi templom egyházközösségével
Az intézmény vezetője a plébánosokkal rendszeres kapcsolatot tart fenn, tájékoztatja az intézményben történt eseményekről, egyezteti velük a terveket, tennivalókat. Az éves munkaterv elkészülte előtt egyeztet a havi szentmisék, az adventi, nagyböjti hetek, a keresztút, óvodai programok, stb. időpontját és tartalmát. Az intézményvezető segítséget nyújt a plébánosoknak az intézményben folyó hitéletbe való bekapcsolódáshoz.
- Polgármesteri Hivatallal
Az intézményt és a Polgármesteri Hivatalt érintő ügyekben az intézmény vezetője tájékoztatást ad, illetve kap a Polgármesteri Hivatal illetékes osztályától.
- Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézettel, (1071 Budapest, Városligeti fasor 42.). Elsősorban az általuk szervezett szakmai rendezvényeken továbbképzéseken, értekezleteken, konferenciákon, stb. való részvétel során.
- A Kormányhivatallal.
- A Klebelsberg Intézményfenntartó Központtal.
- A Karitasz csoportokkal
- Az egészségügyi szervezetekkel
az óvoda gyermekorvosával,
az óvoda védőnőjével,
az óvoda fejlesztő pedagógusával,
az óvoda logopédusával
- A Bálint Sándor Idősek Otthonával és Emlékházzal
- A közművelődési intézményekkel
Móra Ferenc Múzeum
Somogyi Könyvtár
Kövér Béla Bábszínház
Szegedi Szimfónikus Zenekar

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában az óvoda a kezdeményező.

5 A katolikus óvoda tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

5.1 Hitre nevelés

„Atyánk, jó Istenünk
Te taníts bennünket!
Jézus Krisztus útján
Vezesd a lelkünket!
Szentlelked ereje
Növelje hitünket!
Amen

A hit Isten természetfeletti ajándéka. A kisgyermek a körülötte élő felnőttek viselkedésmintái alapján képzelel el Istent. Nevelőmunkánk akkor lesz eredményes, ha a gyermek rajtunk keresztül is megtapasztalja a szerető, megbocsátó, igazságos, türelmes, jóságos viselkedésmintát, amellyel a Mennyei Atyát közvetítjük felé. Ennek megvalósulása érdekében óvodánkban Istent szerető, hitüket gyakorló, kiegyensúlyozott pedagógusok nevelik a gyermekeket.

Az egyház ünnepeivel, eseményeivel kapcsolatos témákat komplex módon építjük be nevelőmunkánkba, a játékosság elvének és az életkori sajátosságoknak szem előtt tartásával. Óvodánk jellegéből adódóan gyakran kerülnek szóba hitünk kérdései és a Jézus életével kapcsolatos események. Ilyenkor őszintén, a gyermek érzelmi szintjéhez igazodva válaszolunk a feltett kérdésekre.

Katolikus óvodánk célja az, hogy minél színesebben, gazdagabban tárja a gyerekek elé a világot, a hitet. Vallásos nevelésünk akkor hatékony, ha a nevelés egészébe beépül.

Az óvoda missziós feladatai

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, ezért sikeressége, eredményessége nagymértékben függ attól, hogy sikerül-e együttműködést kialakítani és fenntartani a családokkal. Az óvoda nem vállalhatja a családi hitre nevelés feladatainak megoldását, de az óvónőkben támaszt, segítőtársat találhatnak a szülők gyermekük nevelésében.

A vallástalan vagy alig vallásos szülők esetében törekszünk arra, hogy a gyermek óvodai vallásos nevelésén keresztül a szülőket is megnyerjük és rávezessük a hitélet örömeire és békéjére, éppen gyermekük jövője érdekében. A kapcsolat alakításában mindig az óvónő legyen a kezdeményező, a légkört pedig az elfogadás, a nyitottság, a szeretetteljes párbeszéd, a kölcsönös megbecsülés jellemezze.

A vallásos meggyőződés kialakulására döntő hatással van, hogy a gyermek mit lát, milyen

közösség veszi őt körül. A gyermeknek a jézusi szeretetet a család közösségén kívül is meg kell tapasztalnia. A gyermek hite úgy marad élő, életképes néhány év múltán is, ha olyan közösség veszi őt körül, amely osztozni tud vele a hit örömeiben.

„Az evangélium hirdetése nem lehet következetes és hatásos, ha nem kapcsolódik hozzá erőteljes közösségi lelkeség, közösségben megélt kereszténység.” (II. János Pál)

A hitre nevelés célja és feladatai

- a szeretet légkörének megteremtése az óvoda közösségében és ezen keresztül a gyermekek egész személyiségének kibontakoztatása,
- a hit ébresztése és fejlesztése, az egész személyiség gazdagítása, hogy a gyermekek később képessé váljanak az elkötelezett döntésre, a felnőtt keresztény életre,
- példaadó és hitvalló aktív tagja legyen a keresztény közösségnek,
- a keresztény értékrend normáinak közvetítése, vonzóvá tétele a gyermek számára (igazság, szeretet, jóság, megbocsátás, önzetlenség, őszinteség, segítőkészség, stb.),
- bibliai történetek, valamint Jézus életének megismertetése a gyerekekkel, életkoruknak és értelmi fejlettségüknek megfelelően.

A hitre nevelés tartalma átszövi az óvodai élet egészét

- a köszönési módban
- a reggeli áhítat során
  - Reggelente a gyülekezési idő lezárásaként a csoportszobában felállított kisoltár körül gyűlünk össze. Az áhítat célja a befelé, majd Istenre figyelés; a társak számbavétele, imádság a betegekért, a jóakarát felindítása, erő és kedv gyűjtése, kérése az imádságban a napi tevékenységekhez, a szeretetteljes együttlélhez. Az imádság formái változatosak: kötött szövegű ima, éneklés, saját szavakkal megfogalmazott ima.
- az étkezés előtti és utáni imádságban
  - A megterített asztal körül ülő gyermekekkel elcsendesedünk és szóban vagy énekekben kötött imát mondunk, énekelünk, áldást kérünk az ételre. Az étkezés befejezésekor hálát adunk az ételért.
- a templomlátogatások során
- a játékban a szentek életének megjelenése, keresztelés stb.
- a tevékenységekben megvalósuló tanulásban
- a délutáni pihenés előtti imában, fohászban

Az egyház ünnepeivel, eseményeivel kapcsolatos témákat komplex módon, játékos formában építjük be nevelőmunkánkba, az életkori sajátosságok szem előtt tartásával.

Az ünnep, illetve az ünneplés hosszantartó élményeket hagy a gyermekek életében. Óvodai életünkben számtalan olyan alkalom adódik, amely az öröm forrása lehet.

Hálát adunk teremtett világunkért a Mennyei Atyának.

A gyerekekkel együtt készülünk Jézus születésének ünnepére.

Az adventi időben megéljük a várakozás – a csöndes várakozás – örömet. Ebben az időszakban jobban egymásra irányítjuk figyelmüket, jócselekedeteket gyűjtünk, betlehemes játékkal készülünk a közös ünneplésre.

A nagybőjti időszakot is együtt éljük meg a gyerekekkel. Hamvazószerda előtti kedden még utoljára mókázást, táncolást csapunk. Célunk ezzel az, hogy a gyerekeknek még valóságosabb legyen a farsangi időszak „gazdagsága”, és a nagybőjti időszak egyszerűsége, puritánsága

közötti különbség. Nagybőjtben a csoportszobák díszítései is leegyszerűsödnek.

Hamvazószerdán a meghívott Atya hamuval megjelöl minket. A nagybőjti időszak Húsvét örömteli várakozásának fényében zajlik, minden egyes mozzanata a Szent Ünnepet készíti elő. A Húsvét a legkiemelkedőbb, legnagyobb egyházi ünnep. A keresztény vallás ennek az ünnepnek a lényegében gyökerezik. Kicsi gyermekeknek nagyon nehéz a Húsvétról beszélni. Lényegét csak „megéreztetni” tudjuk velük. A nagybőjti időszakban is jócselekedeteket gyűjtünk.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek megismerjék a magyar és az egyetemes egyház szentjeit. Ezért egyházmegyénk védőszentjéről, Szent Gellértről, óvodánk védőszentjéről, Szent Margitról és más szentekről beszélünk nekik (Árpádházi Szent Erzsébet, Szent Miklós, Szent Márton, Szent József, Szűz Mária, stb.) és a játékba is beépítjük jó tetteik példáját.

A templomot, mint Isten házát megismertetjük a gyermekekkel, megalapozva ezzel az otthonosság érzését és a helyes viselkedési szokásokat.

Óvodánkban a hétköznapokhoz és ünnepekhez kapcsolódó keresztény jelképek veszik körül a gyerekeket, ezek tiszteletére és alkalmazására is neveljük őket.

A lelki, vallási tartalmú tevékenységekhez meghitt körülményeket teremtünk, ezzel is jelezve a gyermekek számára, hogy ilyenkor különösen figyelünk Istenre.

Kizárjuk a külvilág történéseit, elcsendesedünk, nyitottá válunk Jézus tanításának befogadására.

Rendszeresen tanítunk egyházi énekeket, melyeket az imák, szentmisék, ünnepek alkalmával énekelünk.

A liturgikus év eseményei

- hálaadás időszaka
- karácsonyi ünnepkör (Adventi naptárunk szerint, naponta jócselekedetek gyűjtése),
- húsvéti ünnepkör (jócselekedetek gyűjtése keresztre, bárányra, töviskoszorúra),
- templomlátogatás, ismerkedés a liturgia eszközeivel,
- templomlátogatás során a helyes viselkedési szokások megismertetése,
- havonta gyermekmise az óvodában (gyermekközpontú, rövid, közös gitáros énekléssel),
- közös szentmise látogatások a családokkal (óvoda évfordulójának miséje, évfizetés),
- imádságok, énekek tanulása.

Az erkölcsi nevelés (közösségi és egyéni nevelés, családi nevelés, keresztény erények) átszövi az óvodai élet egészét:

- a közös élményeket nyújtó tevékenységek során,
- az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása közben (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat, a jó és a rossz megkülönböztetése),
- a biztonságérzet erősítése során (feltétel nélküli szeretet, elfogadottság, bizalom élménye).

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodában dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Ünnepek és megemlékezések

Feladat:

- az ünneplés jelentőségének megéreztetése,
- az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése,
- az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből,
- az ünnep előkészítése és lezárása.

Az óvodapedagógus feladata

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modellértékű az óvodában dolgozók kommunikációja, példamutató viselkedése.

Szent Gellért és Szent Margit, valamint saját hitünk példájával alapozzuk meg óvodásaink hitét.

A készülődéssel – ajándékkészítés – jó cselekedetek gyűjtése – vers- és daltanulás – a csoportszoba feldíszítése – a gyerekek értelmét és lelkét is ráhangoljuk az ünnepre. Az egyházi év ünnepei: Mindenszentek, Halottak Napja, Advent, Szent Miklós, Karácsony, Háromkirály ünnepe, Gyertyaszentelő, Balázsolás, Hamvazószerda, Nagyböjt, Húsvét, Pünkösöd, Úrnapja, Nagyboldogasszony, szentek ünnepei folyamatosan az év során, pl. Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit, Szent István, Anyák napja, Mária tisztelet, közös szentmisén való részvétel a családokkal:

- Tanév eleji és végi, valamint Karácsonykor szentmisén való részvétel
- Szent Gellért ünnepe a Dómban
- Karácsonyi ünnep az óvodákban és az Avar u.-i óvoda Adventben a Rókusi templomban, a Hóbiárt u.-i óvoda a Felsővárosi templomban ünnepel a családokkal együtt
- Vízkereszt ünnepén az Óvoda megszentelése
- Húsvét előtt templomlátogatás, „Keresztút”, majd a Szent sír meglátogatása
- Havonta szentmisék óvodánk kápolnájában
- Anyák napján, májusban Mária litánia – Rókusi templom – Avar u.-i óvoda
- Pünkösöd egyik év Rókusi templom, másik év Felsővárosi templom
- Szent Antal nap a Felsővárosi templomban - Hóbiárt u.-i óvoda
- Óvodásmiséken havonta való részvétel: 2 hét vasárnapján a Rókusi templomban, 3. hét vasárnapján a Hóbiárt utcai templomban
- Közös kirándulásokat szervezünk: szüretkor, gyermeknapkor
- Közös lelki nap a szülőkkal, atyákkal pl.: adventi, húsvéti időben, családi napon, pl.: Szent Margit ünnepén, Szent József ünnepén az édesapák köszöntése
- Idősek köszöntése (Karácsonykor, Anyák napján)

Arra törekszünk, hogy óvodánkba hitüket gyakorló családok gyermekei kerüljenek. Az elfogadás elvét magunkénak tekintjük, így a nem vallásos, de a hitre nyitott családok gyermekeit is felvesszük. Missziós feladatunknak tekintjük, hogy a hátrányos helyzetű gyermekeket felkaroljuk. A családoknak segítünk bekapcsolódni az egyházközösség életébe.

Fontos, hogy érezzék a közös imádság (szülői megbeszéléseken, közös ünnepeinken), közös munka (udvarszépítés, virágültetés, kertgondozás), és a közös szórakozás (bál szervezése) erejét és örömét.

A pedagógiai munkát segítő feladata

Segíteni, együttműködni az alapvető erkölcsi normák, szabályok megismertetésében, átadásában, hiszen viselkedésük, beszédük példaértékű a gyermekek számára. Jó szívvvel végezzék teendőiket a közösségben, szeretettel, a keresztény értékek őrzésével neveljék a gyermekeket.

A fejlődés várható eredménye

Eredményes nevelőmunkánk hatására óvodásaink alapvető ismeretekkel rendelkeznek hitünkről (keresztény értékrend normái, Jézus életének fontosabb eseményei, ünnepeink tartalma).

A családdal közösen kialakított keresztény viselkedési mintát elfogadják, követik, és iskolás éveik alatt tovább élik hitüket.

A nevelőtestület lelkiességének erősítése

Az elmúlt évek során a hitre nevelésben több hagyományunk alakult ki, amelyek a nevelőtestület lelkiességét hivatottak erősíteni, fejleszteni, és amelyeket továbbra is folytatni kívánunk. Ilyenek pl.:

- Plébánosaink gyakran látogatják óvodáinkat, szentmiséket tartanak, a gyermek és a felnőtt közösségek beszélgetnek, játszanak, együtt imádkoznak velünk,
- felnőtt közösségünknek hitéleti foglalkozásokat szerveznek,
- továbbvisszük értékeinket, elmélyülünk hitünkben. – lelki gyakorlaton veszünk részt.

5.2 A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az óvodás gyermek társas kapcsolatának és játéktartalmának alakulása az óvodába lépéstől az iskolába lépésig tart. Az óvodában előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesítését. A játék kiemelt jelentősége megmutatkozik a napirendben, időbeosztásban, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is.

A jó játék áthatja a gyermek minden tevékenységét, fejleszti az egész személyiségét: mozgását, gondolkodását, szabálytudatát, önfegyelmét, társas kapcsolatát.

A játék során a gyermek megtanul alkalmazkodni, konfliktushelyzeteket kezelni, kudarcot tűrni. A gyermek azonosul a felnőttek szerepeivel, viselkedésmintákat sajátít el.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék során kitűzött feladatok és elérendő célok:

- a pedagógus utánozható mintát ad, majd bevonható társ marad,
- indirekt játékirányítás módszerével alakítja a szabad játékot, amely hosszantartó és zavartalan,
- segítője és kezdeményezője a tevékenység újraindításának a játékfolyamat elakadásakor
- jelenlétével lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulását,
- az óvodapedagógusok feladata az élményszerzés lehetőségének megteremtése, amely alap a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz,
- a játékhoz a helyi adottságoknak megfelelően kialakított helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség,
- a játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermek nevelése a katolikus óvodapedagógus feladata,
- megjelenik az anyanyelvi nevelés,
- formálódik a társas kapcsolatok szintje, minősége,
- erősödnek a katolikus magatartásformák és szokások.

A játék fajtái

A gyakorlójáték során az adott tevékenység örömét éli át a gyermek.

A mozgások és a hangok játékos ismételtetése leginkább a 3-4 évesekre jellemző, segítik a beszéd- és a finommotorika fejlődését. A gyakorlójáték elemei fellelhetők a többi játékfajtában is.

A konstruáló (építő) játék alkotó kedvet ébreszt, fejleszti a problémamegoldó gondolkodást és a kézügyességet. E játék során a gyermek eljut az előzetes elképzelés nélküli építéstől a határozott cél és terv alapján történő építésig.

A szimbolikus játék az óvodáskor legjellemzőbb játékfajtája, a világ megismerésének és az életre való felkészülésnek egyik legfontosabb eszköze. A gyermek a játék során a kiválasztott szerepek átélésével levezeti félelmeit, szorongásait. Utánozza a környezetében élőket, azonosul velük. Valóságos mozzanatokot játszik el, saját vágyait belevetítve azokba. Kiváltja a gyermekből a társak iránti igényt. A szimbolikus játék kialakulhat gyakorlójátékból, vagy építőjátékból is. A nagyobbak (6-7 éves kor) már önállóan, kiosztott szerepek és szabályok alapján játszanak.

A dramatikus játékban a gyermekek olyan meséket, történeteket és élményeket játszanak el, amelyek érzelmileg hatással vannak rájuk. A dramatizáláshoz, bábozáshoz élményszerű, kifejező mese- illetve versmondással igyekszünk kedvet ébreszteni.

A szabályjáték pontos, meghatározott szabályok alapján zajlik, ezek betartását a gyermekek önként vállalják. A játék örömét a növekvő feszültség és megnyugvás váltakozása adja.

A barkácsolás játék és munkatevékenység is. Elkészítjük a különböző játékokhoz szükséges eszközöket, kellékeket, de cél a sérült játékeszközök megjavítása is.

A játék feltételei

Az óvodapedagógus feladata a megfelelő körülmények biztosítása.

A megfelelő játékhely kialakítása nagy gondosságot kíván. Állandó és igény szerint alakítható játékhelyek segítik a kreatív játékot, ahol a játszócsoportok nem zavarják egymást.

Állandó helyet biztosítunk

- a bábozáshoz és a mesehallgatáshoz, mesekönyv nézegetéshez
- a különböző tartalmú szimbolikus játékokhoz, de rugalmasan kezeljük az egyéni ötleteket, ügyelve arra, hogy más játszócsoportot ne zavarjanak.

A játékeszközöket a gyerekek számára elérhető magasságban helyezük el, így a gyerekeket következetesen tudjuk rendszeretetre nevelni.

A gyermekek által létrehozott alkotásokra ügyelünk, ezzel tanítjuk őket mások munkájának megbecsülésére.

Mozgásos játéktevékenységre nagyobb szabad területet és megfelelő játékidőt biztosítunk, hogy hosszantartó és zavartalan lehessen. Mivel a gyermekek szeretnek egy-egy jól sikerült

játékot akár napokon keresztül is folytatni, erre lehetőséget teremtünk számukra. A játékidő vége felé igyekszünk a gyermekeket a játék lezárásához, nyugvópontra juttatni.

A nyugodt, elmélyült játéklétkört elsősorban az óvodapedagógus kiegyensúlyozott személyisége biztosítja. A játékot ötletadással, ha szükséges, együttjátszással és indirekt játékirányítással segítjük. Pozitív élmények biztosításával igyekszünk kiküszöbölni a negatív játéktartalmakat.

Óvodánkban fontosnak tartjuk a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

A gyermekek játékához olyan eszközöket biztosítunk, melyek tartósak, esztétikusak és biztonságosak. A jól megválasztott eszközök kreativitásra, problémamegoldó gondolkodásra, és jó ízlésre nevelnek.

Törekszünk arra, hogy a természetben, és környezetünkben előforduló eszközöket és anyagokat ismerjék meg és játékukban, barkácsolásban használják fel.

Az óvodapedagógus nevelői szerepe a játék irányításában

A gyermek játékának megfigyelésével megismerhetjük személyiségét, képességeit, készségeit, gondolkodását, ismereteit, fejlettségi szintjét. Egy adott játékszinten megrekedt gyermeket ötletadással, együttjátszással fejlesztünk tovább.

A gyermekeket a kudarcok elviselésére neveljük, példát mutatva arra, hogy egymás sikerének is lehet örülni. Az óvodapedagógus irányító szerepe nélkülözhetetlen tettelegesség, baleset, veszélyhelyzet esetén, illetve ha valakire elfogadhatatlan szerepet akarnak ráerőltetni. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy óvodásaink a játék során törekedjenek az igazságosságra, kialakuljon szabálytudatuk, önérvényesítési törekvésük és a közösségi érdek egyensúlyban legyen, becsüljék meg egymás munkáját, kölcsönösen segítsenek egymásnak és így jussanak sikerélményhez.

Mindezen tulajdonságok fogékonnyá teszik őket a keresztény értékekre.

A fejlődés várható eredménye

- az óvodáskor végére a gyermek kitartóan, hosszú időn keresztül részt vesz egy játéktémában,
- játékában meghatározó a szimbolikus játék, ill. annak elemei,
- keresi mások társaságát, konfliktusai önálló megoldására törekszik,
- képes bonyolult építmények létrehozására,
- kedveli a szabályjátékot és a szabályok betartására törekszik.

5.3 Verselés, mesélés

A játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához és anyanyelvi neveléséhez érzéki – érzelmi élményeket nyújtva.

A magyar gyermek költészet, irodalom, a népi dajkai hagyományok, gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázáshoz, verseléshez, meséléshez. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi nevelésének egyik legfőbb segítője.

Milyen odaadás, mennyi mindenről megfelelő áhítat ül ki a mesét hallgató gyermek arcára. – ha az óvónő tiszta szívből mesél. Az óvodáskor – a szavakkal való játéknak, a szavak muzsikájában való gyönyörködésnek a kora.

Az irodalmi nevelés az anyanyelvi kultúra és a műveltség megalapozását szolgálja. Az irodalmi művek tartalma hozzájárul a gyerekek világgépének kialakulásához, a nemzeti kultúra alapjainak lerakásához, az erkölcsi és esztétikai értékek közvetítéséhez. Gazdagítja, színesebbé teszi a gyerekek lelkivilágát, életkörülményeit. Lehetőséget biztosítunk a migráns és a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek kultúrájának megismerésére, amennyiben erre igény mutatkozik.

A népi mondókák, versek, népi játékok megzenésített formában – erősítik az irodalom és a zene kapcsolatát, fokozzák a gyerekekre gyakorolt hatását.

A mese alkalmas arra, hogy bemutassa a külvilág és az ember belső világa közötti kapcsolatot.

Az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazására nyílik lehetőség: az anyanyelvi játékokban, vers, mese reprodukálásában, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, képolvasás területén.

Az anyanyelvi nevelés célja

- az irodalom megszerettetése,
- a kiválasztott mesékkel, versekkel, mondókákkal, a gyermekek érzelmi, az értemi, erkölcsi fejlődése, fejlesztése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása történik,
- keresztény erkölcsi elvek, szabályok indirekt módon való közvetítése,
- bibliai történetek, szentek életének történetével való ismerkedés, életkoruknak, értelmi képességeiknek megfelelően.

Feladatok

- mindennapos mondókázás, verselés, mesélés,
- mesetudat erősítése, a belső képalkotás folyamatának elősegítése,
- irodalmi élmény nyújtása, népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveken keresztül,
- érzelmi, esztétikai nevelés,
- közösségi élmény erősítése, személyiségfejlesztés a néphagyomány őrzésével, az esetleges nemzetiségi és migráns gyermekek esetében is,
- bábozás, dramatizálás:
  - óvodapedagógus bábjátéka,
  - kommunikáció,
  - gyermek bábjátéka,
  - bábkészítő tevékenység,
  - esztétikai élménynyújtás,
  - személyiségjegyek tükröződése,
  - testséma fejlesztés,
  - drámajáték elemek,
  - szerepazonosulás,
  - metakommunikáció,
- önálló versmondásra, mesélésre ösztönzés,
- nemzeti, keresztényi tudat erősítése,
- bibliai történetek hallgatása,
- ünnepek értékének növelése,
- a könyv szeretetére, olvasóvá nevelés,
- saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással, ábrázolással történő kifejezésére ösztönzés,
- néphagyományok, népszokások megszerettetése,
- viselkedésformák kialakítása,
- pszichikus realitásra való ráébresztés,
- mozgással kísért mondókák, versek megismertetése,
- érthető cselekményű mesék választása,
- vidám, humoros alkotások mondása,
- tündérmesék, állatmesék, klasszikus kortárs mesék megismertetése.

Az anyanyelvi nevelés tartalma

Mesét vagy verset – egy hétig ugyanazt – a hét minden napján hallanak a gyerekek. Sokszor szeretik hallani ugyanazt a mesét. Minden ismétlés énerősítő hatású.

Szöveghűen, eleinte szemléltető eszköz nélkül mesélnek az óvónők, hogy a gyerekek képesek legyenek a belső képalakításra.

Az irodalmi anyag kiválasztásánál elsődleges szempont a művészi érték. Megismertetjük a gyermekekkel népünk hagyományait, szokásait. Olyan népmeséket, mondókákat, találós kérdéseket választunk, melyek kapcsolódnak az évszakokhoz, időjáráshoz, más természeti témákhoz, jeles napokhoz. A gyermekirodalom sokszínűségére építve népi, klasszikus, bibliai és kortárs művekkel találkozhatnak, így megismerkednek néphagyományunkkal, erősödik nemzeti, keresztényi tudatuk.

A mesék során azonosulhatnak egy-egy szereppel, miközben tájékozódnak a külső és a belső világ viszonylatairól, a megfelelő viselkedésformákról.

Az irodalmi műveket a hét elején eszközök nélkül ismertetjük meg a gyermekekkel, a hét többi napján már báboz, eszközök segítségével jelenítjük meg.

A mesék, történetek eljátszása, bábozása során közösségi élményhez jutnak, fejlődik kommunikációjuk, személyiségük.

A gyermekek és az óvodapedagógusok is báboznak.

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A délutáni pihenés előtt megnyugtató, csendes légkörben mesélünk a gyermekeknek. Ez nagyon fontos mindennapi feladatunk.

A megismert mese, vers ünnepeken való előadása növeli azok értékét.

Az óvodában megalapozzuk a könyv szeretetét és a mesehallgatási, illetve az olvasási kedvet.

A gyermekek saját vers- és mese alkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Irodalmi anyagunk nagyobb részét a magyar népmesék, népi mondókák, a klasszikus és kortárs irodalmi művek, pl. Fésűs Éva könyvei adják, melyekben sok pozitív tulajdonságot ismerhetnek meg gyermekeink. Rajtuk keresztül a keresztény ember helyes magatartását, erkölcsi normáit is, pl., a szorgalom, a türelem, a szülők iránti tisztelet, a jószívűség, kitartás, egymás ill. a gyengébbek segítése. Szeretjük a tréfás verseket, meséket, történeteket, találós kérdéseket, közmondásokat, amelyek még jobban megkedveltetik és megszerettetik gyermekeinkkel az irodalmat.

A kiscsoportosoknál a kapcsolatteremtés zökkenőmentessé tételét, a gyermekek érzelmi biztonságát segítik a ringató, ölből játszható mondókák, énekes játékok, rövid versek, melyek hallgatása, mondogatása közben fejlődik kommunikációs készségük, érzelmi-, értelmi életük. Egyszerű, érthető cselekményű meséket (láncmesét, állatmesét, napi eseményekről szóló történeteket) választunk.

4-5 éves korban népi mondókákat, kiolvasókat, a magyar gyermekversek közül a vidám, humoros, ritmusélményt nyújtó alkotásokat mondunk a gyermekeknek. A mesék bővíthetnek egyszerű tündérmesékkal, több eseményből álló állatmesékkal.

A legidősebb korosztály versanyaga a gyermekkor élményvilágára épülő lírai versekkel, különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal gazdagodik, gyakran használt közmondásokkal ismertetjük meg őket. Cselekményes népmesék, klasszikus tündérmesék, tréfás műmesék alkotják a meseanyagot. Folytatásos meseregényeket is olvasunk nekik.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

A gyermekek szorongását, belső feszültségét oldhatjuk a bensőséges személyes kapcsolattal.

A mesemondás varázsos, meghitt légkört teremt. A mese- és versehallgatás hangulatkeltő elemekkel történik.

A megfelelő időpont kiválasztása befolyásolja a családi, nyugodt légkör kialakítását.

Fontos az elhelyezkedés mesehallgatáskor. Az óvónő és a gyerekek közötti kapcsolat akkor teljes, ha végig szemben ülnek egymással, az óvónő tartja a gyerekekkel a szemkontaktust. Az ilyen elhelyezés a gyerekeknek biztosítja a pontosabb megértést, láthatóvá teszi a mese, vers érzelmi töltésének mimikai megjelenését az óvónő arcán, és a tiszta hangképzést, helyes artikulálást. Az óvónő számára a gyermek arcán tükröződő érzelemjelzéssel szolgál a mese, a vers hatásáról. Gyermekeinkkel mindig egyénekenként gyakoroljuk a verseket.

Ha színes a mesélés, akkor már az elmondás közben lehet érezni az érzelmi azonosulást, a mesére hangolódást, az együtt lélegzést. Az óvónő előadásmódjára a helyes hangképzés, hangsúlyozás, hanglejtés, hangszín, beszédtempó megválasztása, szabályos mondatszerkesztés, mondatfűzés, a nyelvhelyességi szabályok, betartása legyen jellemző, a mintaadás a gyermeki beszéd – kommunikáció fejlődésére is nagy hatással van.

A fejlődés várható eredménye

- a gyermekek szívesen mondogatnak verseket, mondókákat,
- önállóan is képesek felidézni a hallott meséket,
- igénylik a napi mesehallhatást,
- szeretnek bábozni, mesélni,
- szívesen nézegetnek mesekönyveket, képeskönyveket, vigyáznak azokra,
- Szeged és környéke néphagyományait ismerik (Alsóváros – paprika, napsugaras házak, Tápé – gyékényezés- Szent Mihály nap, szegedi papucs),
- Bálint Sándor örökségének ismerete

5.4 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének, a zene fontos szerepet tölt be életünkben. Nélküle sivárabb, egyhangúbb, szürkébb lenne a világ. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget.

A dal, a zene nemcsak megszépíti, megszínesíti a hétköznapokat, hanem lehetőséget is ad az érzelmek intenzív kiélésére, olyanra, amilyenre a hétköznapokban nincs lehetőség. A zene fogékonyra tesz a "szép" befogadására, ösztönöz a "szép" létrehozására. Általa kifejezhetjük és közvetíthetjük érzelmeinket. Esztétikai élmény részesei lehetünk, akár előadóként, akár hallgatóként éljük át a dal, a zene gyönyörűségét.

A zenei nevelés célja

- a zenei érdeklődés felkeltése, a közös éneklés, a dalos játékok megszerettetése,
- zenei izlésformálás a zenei élményeken és tevékenységeken keresztül,
- távlati cél „zenét művelő, élvező és értő emberek kiművelése.” (Kodály Zoltán)
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismerése által.

Feladatok

- a főhangsúlyos magyar beszéd erősítése,
- érzelmi nevelés az ölbeli játékoktól az énekes népi játékokig,
- esztétikai nevelés a zenei élményen és a mozgásokon keresztül,
- a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismertetése,
- fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztása,
- a hallás fejlesztése,
- ismerkedés a hangszerekkel,
- ritmusérzék fejlesztése,
- éneklési készség fejlesztése,
- zenei kreativitás, improvizáció fejlesztése,
- ismerkedés a nemzeti és nemzetiségi értékeket hordozó hagyományos és kortárs művészeti alkotásokkal,
- a gyermekek megismertetése a zenei kultúrával (népi mondókák, dalos játékok, komponált és egyházi zene, zenehallgatás),
- zenei készségek fejlesztése, zenei anyanyelv elsajátítása (éneklési készség, ritmusérzék, zenei hallás fejlesztése),
- a gyermekek személyiségének: érzelmeinek (örömet él át, átérzi a dallam hangulatát), mozgáskultúrájának fejlesztése, gazdagítása,
- a gyermekek megtapasztalják az éneklés, a zene nyújtotta lelki élményt, mely kifejezőbbé teszi az imádságot.

A zenei nevelés tartalma

A hét minden napján, a mesét követheti az ének, zene, gyermektánc, ami egy másfajta játéklehetőség a gyermek számára. Aki akar, részt vesz rajta, aki nem akar, az tovább játszik. Mivel a részvétel önkéntes, és a résztvevők változók, ezért fontos, hogy a hét bármely napján legyen lehetőségük a gyerekeknek az énekes játékokra. A körjátékok, táncok szervezése kötött.

A zenei anyag témájában kapcsolódjon az adott epochához, vallási nevelésünkhöz, a zenei anyag zömét a népi mondókák dalos játékok, és vallási énekek adják. Az ének-zenében egy héten át ugyanaz a zenei anyag. A zenei feladatokat is egy hétre kell bontani.

Az ének-zene kötetlen tanulás során sor kerülhet az új dal megtanulására, dalos játékok ismétlésére, a zenei képesség fejlesztésére, a zenehallgatásra. Naponta annyi időt lehet szánni az éneklésre, és annyi feladatot kell gyakorolni, amennyit a gyerekek érdeklődése lehetővé tesz. A fontos az, hogy az adott hétre tervezett feladatok a hét folyamán megvalósuljanak.

A különböző zenei képességek fejlesztésével kapcsolatos feladatokat fokozatosan egymásra kell építeni, pl. egyenletes lüktetés:

- felnőtt játéka ölbeli gyermekkel (lovagoltatás, höcögtetés)
- karral, kézzel végzett egyenletes mozgás, játékos mozdulat, (combütés, kalapálás),
- egyenletes törzsmozgás,
- egyenletes lüktetés kifejezése tapssal, ütőhangszerekkel stb.

Egy-egy körülhatárolt feladatcsoportot akár két-három héten keresztül is lehet gyakorolni. A csoport életkori összetétele és a gyerekek egyéni fejlettsége határozza meg, a képességfejlesztés fokozataiból történő személyre szóló választást.

A zenei hallás- és ritmusérzék fejlesztés feladatait úgy kell tervezni, hogy mindig pontosan tükrözze, kit milyen területen kell fejleszteni, honnan és hová szeretnénk eljuttatni. A képességfejlesztés fokozatait általában addig gyakoroljuk, játszunk, amíg a gyermek tökéletesen nem tudja azt, ami tőle elvárható. Csak utána lépünk tovább a következő szintre és időnként vissza is térünk, időt hagyva az érési folyamatra. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Az egyenletes lüktetés érzékeltetése, gyakorlása, kifejezése különböző formában, minden hétre tervezendő feladat, mert ez a zenei fejlettség alapja.

Vegyes csoportjainkban a kisebb látja, hallja a nagyobbak zenei teljesítményét (modellként utánozzák őket), és ez felgyorsítja a zenei érés folyamatát.

Egy-egy zenei feladatnak több lépcsőben, több szinten történik a feldolgozása, pl. ha a tempókülönbségek, (gyors, lassú) a zenei képességfejlesztő feladat akkor van, aki csak megfigyeli, felismeri, megnevezi, van, aki tud már gyorsabban, lassabban beszélni, énekelni, mozogni, van, aki mindezt tudja már egyedül is, és olyan gyerek is van, aki jelre tempót vált dalon belül. Így minden gyereknek adott a lehetőség arra, hogy önmaga képességei alapján megtalálja az önmaga számára kivitelezhető fejlesztő megoldásokat és átélje az éneklés örömeit.

a) Népi mondókák

A mondókák egy része a gyermek és a felnőtt között zajló kétszemélyes, főként ölbeli játék (tapsoltató, höcögtető, csiklandozó, stb.), másik részük kiszámoló, de a természethez, időjáráshoz, növényekhez és állatokhoz kapcsolódó mondókák is jelentős részét képezik az óvodai mondóka anyagnak.

A mondókázást ritmikus mozgással kötjük össze. Kezdetben mi irányítjuk, segítjük a gyermek mozgatait ölbeli játékban, később egyedül is képessé válik az egyenletes, ritmikus mozgásra.

A mondókák fejlesztik a ritmusérzékét és segítik a beszédkezdés felkeltését.

b) Dalos játékok - gyermektáncok

A zenei nevelés keretén belül népszokásokkal, néphagyományokkal ismerkednek a gyermekek. Feladatunknak tartjuk ezek tiszteletben tartását, őrzését, ápolását.

Az óvodai dalanyag jelentős részét a természettel, állatokkal, növényekkel kapcsolatos, ill. a társadalmi és történelmi eseményeket felidéző népi dalos játékok alkotják (kapus, párválasztó, vonuló, kiforduló, játékba hívó, naphívogató, esőváró, stb.). A dalos játékok dallamát, cselekményét megismertetjük a gyermekekkel, akik azt eljátsszák, eltáncolják.

A dalokhoz, játékokhoz kapcsolódó szokásokat egyszerű formában, számukra érthető módon ismertetjük.

A következő dalos játék fajtákat dolgozzuk fel a zenei nevelés során:

- őszi népszokások: párosítók, lánykérők, kendős játékok, szüreti multságok,
- karácsonykor: betlehemezés,
- tavaszi népszokások: komatál küldés,
- húsvét és pünkösöd között: fehér liliomszál- játékok, bújj, bújj zöld ág- játékok, naphívogatók, zöldág járások, pünkösdi táncok, bújós, vonulós, kapus játékok, lakodalmas játékok.

A népi gyermekjáték tartalmánál és formájánál fogva nagyon közel áll az óvodás korú gyermekekhez.

A népi gyermekjáték egyszerű, természetes, játékok mozdulatai, táncos formái, változatos térformái őrzik néptáncaink alapelemeit. A játékok közül sokban még nem találkozunk kifejezett táncsal, de pl. a páros forgó, a ki- és befordulás, a kör mozgása már táncos elem. A vonulós, bújós játékok, páros vonulások, majd a párcserélő játékok már határozott táncos mozgást mutatnak. A játékon túl fejlesztjük a gyermekek mozgáskultúráját, tánc kultúráját, kielégítjük ritmikus mozgásigényüket. Mozgás közben fejlődik értelmi képességük, térérzékük, alkalmazkodási képességük is. Gazdagodik esztétikai érzékük, érzelmi életük. A játékok kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét.

A legfontosabb, hogy a gyerekek szeressék meg a zenét, a zenére képesek legyenek önfeledten mozogni, érzelmeiket kifejezni. Önként vehessenek részt, ha akarják, utánozzák az óvónő táncát – így önkéntelenül sajátítják el a lépéseket –, de táncolhassanak saját koreográfiájuk szerint is.

Jelentős az együtt táncolás közösségerősítő hatása, hisz a gyerekeknek egymáshoz is alkalmazkodni kell. A táncoláskor használható (kékfestő) szoknya, a fiúknak mellény és más ösztönző kellékek, a tiszta valódi értékeket hordozó zene, a gyerekek, óvónők tánca, együttesen szolgálják a közösségi összetartozást és az esztétikum, a szép iránti fogékonyságot.

c) Műdalok

Az ismert szerzők által komponált dalokat, megzenésített verseket az évszakokhoz, ünnepi alkalmakhoz kötve ismertetjük meg a gyermekekkel. A dal kiválasztásánál ügyelünk arra, hogy témájában, hangterjedelmében, ritmusában megfeleljen a 3-7 éves korosztály zenei képességeinek.

d) Zenehallgatás

A gyermekek közvetlen környezetükből, elsősorban családjukból sokfajta, gyakran értéktelen zenét fogadnak be. Feladatunk, hogy tőlünk, óvodapedagógusoktól, értékes, esztétikai élményt jelentő énekeket vagy hangszeres zenét halljanak, kifogástalan előadásban. Mivel a kicsik figyelme rövid terjedelmű, kezdetben egyszerű, rövid népi és műdalokat énekelünk, eljuttatva őket a több versszakos, hosszabb, sokfajta érzelmet tükröző művek befogadásához, figyelmes végighallgatásához. A hangszerekkel való ismerkedés nagy élményt nyújt a gyermekeknek. Általuk használható, főleg ritmushangszerek használatára törekszünk. Egyszerű hangszereket közösen is készítünk.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetén a gyermek hovatartozását.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

A zenei anyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermek életkorát és képességszintjét. Napközben minden lehetőséget kihasználunk az énekelgetésre, mondókázásra. A gyermekek önkifejezését, spontán énekelgetését támogatjuk, ösztönözzük.

A befogadás időszakát megkönnyíti az énekelgetés közbeni személyes kapcsolat. Az éneklés öröme egész nevelőmunkánkat kíséri végig: énekkel vigasztalhatunk, elterelhetjük a gyermek figyelmét, motiválhatunk, szórakoztathatunk. A tiszta éneklést és az igényes dalkiválasztást követelményként állíthatjuk magunk elé. A zenei élmény átéléséhez megteremtjük a nyugodt légkört. A gyermekek tevékenységen való részvétele önkéntes, a vidám, játékos légkör, a közös játéklehetőségével motiváljuk őket.

A gyermekeket adottságainak, képességeinek megfelelően egyénileg, tapintatosan fejlesztjük.

A fejlődés várható eredményei

- óvodásaink maguk is szívesen vesznek részt zenei tevékenységekben, maguk is kezdeményeznek,
- önállóan is mernek énekelni, s azt mozgással összekapcsolni,
- figyelemmel hallgatják a más által előadott zeneműveket,
- felismerik a zenei fogalompárokat, képesek az egyenletes lüktetés és ritmus megkülönböztetett hangoztatására,
- hitük megvallásaként szívesen énekelnek egyházi énekeket,
- dél-alföldi hagyományokat – népszokásokat megismernek.

5.5 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalkotás, kézimunka, valamint a műalkotásokkal, képzőművészeti elemekkel, esztétikus környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermekek alkotásai az ő belső világukról adnak képet, belső világukból fakadnak. Rajzolás, mintázás, kézimunka során maga a tevékenység és ennek öröme a lényeges.

A tevékenység során szereznek tapasztalatot a gyermekek. Gazdagodik szín és formaviláguk, térbeli tájékozódásuk biztosabbá válik.

Az ábrázoló tevékenységek az egész nap folyamán a tér és a változatos eszközök meglétével biztosítottak.

A gyermekek alkotókedvét nem szorítjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermek a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért, önmaga belső

látásmódja kifejezéséért vegyen részt benne. A tevékenységet egyszerre 6-8 gyerek választhatja, a létszám a technikától is függ. Így valósítható meg, hogy a résztvevő gyerekek személyre szóló segítséget kapjanak, az óvónő követni tudja szín-, formaviláguk, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.

Fontos, hogy a gyermekek nap, mint nap lássák, tapasztalják, megismerjék az általuk használt anyagok sokszínű tulajdonságát, variálhatóságát (például hogyan lesz a száraz, görcsös agyagból jól alakítható, formálható, nedves agyag, vagy hogyan lesz az újság- papírból, burgonyából, répából dúc). Dolgozzanak gyakran természetes anyagokkal, ismerkedjenek meg az agyag formálhatóságával, nyomathagyásos technikával, festéssel, tépéssel, vágással, ragasztással, hajtogatással, bábkészítéssel, szappan-, viaszkarccal, kollázs-montázs, batikolás stb. technikákkal. A festés, agyagozás állandó lehetőség legyen a gyermekek számára. A festés asztalon, földön és festőállványon is lehetséges. A csöpögtetés, vonalvezetés jó alkalmat ad a színek varázsának megismerésére. Nagy élmény, amikor a gyerek azt ismeri fel, hogy új színeket hoz létre, hogy keze mozdulatával összefutnak, mélyülnek vagy derülnek a színek.

Fontos, hogy az óvodapedagógus megismertesse a gyermekekkel az eszközök biztonságos, takarékos és kreatív használatát és a munkafogásokat.

Festhet, ragaszthat, tépkedhet vagy ollóval vághat stb. a gyerek, ha kedvet érez hozzá. Mindig olyan technikával dolgozhat, amivel sikerélményhez jut, amivel ki tudja fejezni önmagát, ami újabb és újabb ábrázoló tevékenységre ösztönzi. Több napos munkában is szívesen dolgoznak együtt (például makett-készítés).

Fontos, hogy mindig a gyerekek fejlődési ütemét vegyük figyelembe. Nem siettetjük a fejlődési folyamatot, hiszen az a célunk, hogy minden gyermekben felkeltsük az igényt az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására a „szép” iránti nyitottságra neveléssel.

Cél, hogy úgy ábrázolja a gyermek a világot, ahogy ő látja. Nagyon sok a belső indíttatású, belső élményre irányuló munka. A saját tapasztalatra, élményekre támaszkodva dolgoznak a gyerekek, bár ebben a korban az utánzásos tanulás is jelentős.

A kifejezési mód kialakulására, kiforrására időt kell hagynunk; ezt úgy segíthetjük elő a legjobban, ha a gyermek törekvéseit tiszteletben tartjuk, s építünk a belső motivációkra.

Vegyes csoportban igen jó példa a kisebbeknek a nagyobb gyerekek munkája, viselkedése. Ebben az esetben hamarabb fedezik fel a nehezebb technikát is. Az eszköztár a gyerekek rendelkezésére áll, csak a veszélyesebb eszközöket (tű, szög) kell nagy figyelemmel kísérni.

Sok élmény felszínre hozása papíron, agyagban való megjelenítése valósul meg nap, mint nap olyan technikával és akkor, amikor a gyermek igazán kedvet érez hozzá.

Az óvodapedagógus együttműködik a gyerekekkel. Munkájával ösztönzi a technikához illeszkedő témaválasztást, beszélgetéssel segíti az élmények szubjektív megjelenését.

Ő is készítheti a saját szövegét, bábját, festményét a Biblia alakjait is. Szemlélteti a technikai eljárásokat.

Az alkotó tevékenység során fejlődnek a gyermek verbális, és nem verbális megnyilatkozásai, hiszen a beszéd mellett az ábrázolás is egy önkifejezési mód, közlő nyelv. Bővül a szókincs, élmények megbeszélése, az ábrázoltak szóbeli elmondása, eszközök, anyagok megnevezése.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

- érdeklődés felkeltése az ábrázoló tevékenységek iránt,
- önkifejezésre ösztönözni a gyermekeket,

Feladatok

- érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenysége iránt,
- szokásrendszer alakítása,
- különböző anyagok, változatos technikák, eljárások, eszközök kipróbálása, azok helyes alkalmazásának megismertetése,
- az alkotás örömeinek megtapasztalása, önkifejezésre ösztönzés,
- esztétikai élmények befogadása, a környezet esztétikai alakítása,
- vallásos témák megjelenítése,
- térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása,
- a finommotorika fejlesztése,
- érzelmek, gondolatok megjelenítése a gyermeki alkotásokban,
- műalkotás-elemzés, ismerkedés népművészeti elemekkel,
- a tevékenység iránti vágy felkeltése,
- tevékenységbe ágyazott tapasztalatszerzés biztosítása, anyagok eszközök tulajdonságainak megismerése,
- az elsajátított technikák által a napi élet gazdagítása. (pl. játékokhoz kiegészítők készítése, környezetünk díszítése),
- kreativitás, önkifejezés, kez ügyesség fejlesztése.

Népi kismesterségek óvodások számára megtanítható technikái:

- szövés, fonás, körmöcskésés, agyagozás, csuhé, szalma, gyékény, festés.

Mindezen technikák alkalmazása, gyakorlása közben felelevenítjük a népszokásokat.

Beszélgünk az ünnepekről és hétköznapiokról, az ezekhez kötődő néphagyományokról. (Pl.: Alsóváros, Tápé, Ópusztaszer lehetőségei)

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

- biztosítjuk a tevékenységekhez szükséges eszközöket,
- figyelemmel kísérjük és állandó jelenlétünkkel ellenőrizzük a tevékenységeket, megtanítjuk a balesetveszélyes eszközök használatát,
- teret biztosítunk a gyerekek fantáziájának szabad működésére, önkifejezésére,
- differenciáltan értékelünk – dicséret, ötletadás,
- a gyermekek bevonásával döntünk az elkészült alkotások felhasználásáról.

A fejlődés várható eredménye

- gyermekeink szívesen rajzolnak, festenek, mintáznak, kézimunkáznak,
- a napi gyakorlás során fejlődik belső világuk, személyiségük érettebbé válik,
- gyönyörködni tudnak az esztétikus alkotásokban,
- kifejezik értékítéleteiket.

5.6 Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

A mozgásfejlesztés célja és feladatai

A rendszeres napi egészségfejlesztő testmozgás a pszichomotoros készségek és képességek fejlesztését szolgálja. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A mozgás az egész óvodáskorban meghatározó szerepet tölt be a gyermekek fejlesztésében, fejlődésében. Egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk a mozgásra az óvodai nevelés minden napján.

A mindennapi mozgás, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermek testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, figyelem, fegyelem, kitartás, együttműködés, önállóság, szabálytudat, feladattartás), fontos szerepük van az egészséges életmódra nevelésben és az egészségmegőrzésben, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, bővítésében.

A mozgás fő feladatai

- mozgásigény kielégítése, mozgásöröm átélése az óvodai nevelés minden napján,
- baleset-megelőzés a megfelelő környezet biztosításával,
- erkölcsi nevelés,
- egészséges életmód kialakítása,
- tudatos mozgásfejlesztés szabad levegőn is,
- mozgásos játékok beépítése,
- testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése,
- változatos eszközök alkalmazása,
- nagymozgás és finommotorika fejlesztése, fegyelmezett mozgás elősegítése,
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba,
- a gyermek természetes mozgásainak fejlesztése (járás, futás, egyensúlyozás, függés,

ugrás, támasz, dobás, kúszás, csúszás, mászás) mozgástapasztalatainak bővülése által,

- a gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése,
- a rendszeres mozgással egészséges életmódra nevelés, egészséges életvitel kialakítása,
- mozgástapasztalataikat bővítése sok gyakorlással, mozgáskészségeik fejlesztése,
- az akaraterő, kitartás kialakítása.

A mozgásfejlesztés a szabad játékban a gyermek spontán, természetes mozgása közben, valamint a tanulási tevékenységek során történik.

A mozgásfejlesztés tartalma

a) Szabad mozgás

A gyermekek belső késztetés hatására örömmel mozognak. Erre minden nap a csoportszobában, tornateremben és az udvaron egyaránt lehetőséget biztosítunk a számukra.

Az udvaron gyakorolhatják a természetes mozgásokat: mászások, fogócska, bújócska, labdajátékok, sporteszközökkel való játékok. Kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása fejleszti legjobban a gyermekeket.

A megismert mozgásformák többszöri ismétlése erősíti a gyermekek önbizalmát, mozdulataik céltudatosabbá válnak, tapasztalatokat szereznek mozdulataik következményéről.

A dalos- és mozgásos játékok is fejlesztik a gyermekek mozgását, alakul ritmusérzékük, különböző térformákat ismernek meg.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Ebből fakadóan fontos, hogy mindenki számára megtaláljuk az egészséges terhelést.

b) Szervezett mozgás

A szervezett mozgáson belül megkülönböztetünk napi néhány perces frissítő mozgást, és heti 1-2 alkalommal szervezett hosszabb időtartamú mozgást.

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként alkalmazzuk.

A csoport általános fejlettségét, fejlődését mindig figyelembe vesszük a tervezés során.

A gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolhatják a különböző mozgásformákat. Differenciált feladatokkal minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. Lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára az örömteli mozgáshoz, amelynek feltétele az igény szerinti kényelmes ruházat. Csere póló és a mozgáshoz legalkalmasabb tornacipő használatát javasoljuk.

A szervezett mozgás tartalmát szintén a természetes mozgások és a mozgásos játékok alkotják:

- járás és futásgyakorlatok (különböző irányokban és alakzatokban szerep, vagy utánzójáték formájában kézi szerrel is),
- gimnasztikai gyakorlatok (különböző testhelyzetek: állások, ülések, fekvések, kartartások, kar-, törzs-, lábgyakorlatok kézi szerrel is),
- támaszgyakorlatok (bújás, mászás, csúszás, gurulás),
- dobások (magas, mély, távol),
- mozgásos játékok - kooperatív játékok széleskörű alkalmazása..

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

A mozgásfejlesztés alapja a gyermekek mozgásának, testi képességeinek, mozgásigényének megismerése.

Az önkéntes, szabadon választható játék feltételeinek biztosításánál a következőkre ügyelünk: biztonságos helyszínek, eszközök, megfelelő nagyságú tér biztosítása, egymás testi épségének óvása.

A szervezett mozgás elemeit tudatosan építjük egymásra, a fokozatosság, az életkori sajátosságok és az egyéni bánásmód elvének figyelembe vételével.

A szervezett mozgás feltételeinek és folyamatának biztosítása során a legfontosabb feladataink:

- részletekre kiterjedő alapos szervezés,
- portalanítás, szellőztetés,
- érthető, szakszerű utasítások,
- minimális várakozási idő,
- a pozitív ráhatás elvének érvényesítése,
- a gyermekek eltérő mozgásfejlettségi szintjének figyelembe vétele,
- az óvodapedagógus példamutatása, az esztétikus és harmonikus mozgás kialakítása érdekében,
- a játékoság hangsúlyozása, a szorongások, gátlások oldása segítségével, biztatással, dicsérettel,
- a gyermekek helyes testtartásának kialakítása érdekében mezítlábas torna, gerinc- és lábboltozat javító torna gyakori alkalmazása.

A fejlődés várható eredménye

- a gyermekek szívesen, örömmel mozognak, mozgásuk összerendezetté válik,
- folyamatosan fejlődik finommozgásuk, egyensúlyérzékük,
- alkalmazkodnak a járások, gimnasztikai gyakorlatok üteméhez, az utasításokat képességeikhez mérten pontosan igyekeznek végrehajtani.

5.7 A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés célja – az epocha feldolgozás szerint

- a természeti és társadalmi környezetről minél több érzékszervvel történő tapasztalatszerzés biztosítása a gyermekek számára,
- a gyermeket körülvevő környezet (hazai táj, szülőföld, szokások, tárgyi kultúra, lakókörnyezet, növények, állatok, stb.) megismertetése, megszerettetése és annak megóvására nevelés,
- a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás Isten szeretetének látható jelein keresztül, az emberi felelősségérzet megalapozása, az élet tiszteletére nevelés
- matematikai érdeklődés felkeltése, logikus gondolkodás megalapozása

Feladata

- rácsodálkozás a teremtett világ szépségeire, annak megismerése, megszeretése és védelme (öröm, hála),
- életkornak megfelelő szintű tájékozódás, eligazodás segítése,
- ismerkedés a természeti és társadalmi környezettel, a változások folyamatos megfigyelése,
- ismerkedés a szülőföld és a közvetlen környezet hagyományaival, szokásaival és a családi, tárgyi kultúrával,
- megfigyelő séták, kirándulások szervezése,
- ismeretek gyűjtése tapasztalati úton (évszakok, jelenségek, növények, állatok),
- a természetsarokban történő változások folyamatos megfigyelése,
- a környezet megismerésére, védelmére, óvására nevelés,
- környezettudatos magatartás alapozása, alakítása,
- a közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés,
- a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása családok bevonásával is
- az önálló véleményalakítás, döntésképesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- ismerkedés épített környezettel, kiemelten egyházi épületekkel, műalkotásokkal,
- ismerkedés egyházi helyiségekkel, eszközökkel, viselkedési szabályokkal,
- részvétel egyházi ünnepeken,
- matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése és alkalmazása a tevékenységekben a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek megfelelően
  - téri tájékozódás alakítása,
  - mennyiségi, alaki, tér és síkbeli fogalmakkal való ismerkedés, tájékozódás,
  - ítéletalkotás és mennyiség szemlélet alakítása, segítése.

Óvjuk és tápláljuk a gyermekekben rejlő ösztönös csodálkozni tudást. Tudatosan keressük és velük éljük át az örömet, a test örömeiben (finom étel, ital, nyári pancsolás, hintázás, simogató tavaszi napsütés, virágillat, stb.), a társaikkal való kapcsolatban, a környező világ szépségeiben, az ajándékozásban. „Az az örömet, mely az ég felé tartja kapuit és a boldog istengyermekség felé vezet.” (Eva Petrik)

Az óvodás korú gyermek kitágult, csodálkozó szemmel néz az őt körülvevő világba. Minden érdekli, mindent tudni akar. A gyermeknek ez a természetében gyökerező nyitottsága fogékonnyá teszi őt a teremtés csodái iránt.

Ha a gyermek rövid pillanatokra képes elcsodálkozni, akkor képes lesz ámuló csodálatát egy

virágra, egy lepkére, a Holdra, stb., mint érdeklődésének közvetlen tárgyára irányítani. Ilyen pillanatokban lehet neki Istent megnevezni.

Tartalma

A gyermekek sokoldalú tapasztalatszerzését helyszíni és csoportszobai tevékenységek során biztosítjuk.

Gyakori sétával, kirándulással hozzuk őket közelebb a természethez.

Udvarunkon kertészkedünk, részt veszünk környezetünk szépítésében, alakításában.

Gyakorolják az egyszerűbb kerti munkákat, megismerik a különböző növények neveit (gyógynövények, fűszernövények, virágok), jellemzőit, láthatják munkájuk eredményét.

Elsajátítják a biztonságos eszközhasználatot, növekszik önbizalmuk, megszeretik és óvják a természetet.

Gyűjtjük a növények terméseit és egyéb részeit, (levél, virág, mag), a különböző tevékenységek során felhasználjuk azokat. Gyógynövényeinket megszáritjuk (menta, citromfű) és teát készítünk belőle.

Hálát adunk a természet sokszínűségéért.

A környezet megismerése során sok lehetőség adódik a matematikai tapasztalatok szerzésére. Összehasonlításokat végezhetünk mennyiség, forma, szín, súly, méret, stb. alapján, válogathatunk, csoportosíthatunk.

A gyermekek megismerik a térirányokat, névutókat, számlálnak, sorba rendeznek. A szabad játék során is számtalan matematikai tapasztalatot szerezhhetnek.

Saját tapasztalatszerzésük útján megismerkednek a magasság, szélesség, hosszúság, alátámasztás, színekombinációk sormintászerűsége, szimmetria, stb. fogalmával, jelentésével.

A szabályjáték során is számtalan alkalom kínálkozik a matematikai tapasztalatszerzésre: számlálás, párosítás, összehasonlítás, szín-és formaazonosítás, lépések logikája, rész-egész viszonya, stb.

Fejlesztjük a gyermekek képi és nyelvi gondolkodását, szabálytudatát, rávezetjük őket az ok-okozati összefüggésekre.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

Az óvodás korosztályra a nagyfokú kíváncsiság, a környezeti hatásokra és ingerekre való nyitottság jellemző. Fontosnak tartjuk, hogy óvodásaink sokoldalú érdeklődését fenntartsuk és bővítsük, fogékony és gazdag ismeretanyaggal rendelkező gyermekeket nevelve. Mindezt az érzelmi nevelés segítségével valósítjuk meg.

Az óvodáskorú gyermek sokat kérdez, kutatja a világ dolgainak okait, összefüggéseit. Válaszaink alkalmazkodnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, de mindig az igazságot tartalmazzák.

Példát állítunk a gyermekek elé a környezetünkhöz fűződő szoros kötődés, a hazaszeretet, az élet tisztelete és a természetvédelem terén.

A fejlődés várható eredménye

- óvodásaink ismerik az évszakok jellemzőit, meglátják a bennük rejlő szépséget,
- az ismertebb állatok, növények nevét, jellemző tulajdonságait felsorolják, tapasztalatokkal rendelkeznek azok életkörülményeiről,
- ismerik testük részeit, azok funkcióit,

- ismernek sokféle közlekedési eszközt, s a gyalogos közlekedés szabályait,
- ismerjék a színeket, napszakokat,
- szeretik és védik élő-és tárgyi környezetüket, részt vesznek azok formálásában, tisztelik az Istentől kapott életet, hálásak az ajándékba kapott világért,
- gyermekeink belső igénye a természeti és társadalmi környezetben való kulturált viselkedés, illem,
- ismerik a lakóhelyük címét, szülei nevét, foglalkozását, tudják óvodájuk nevét,
- kialakul a téri tájékozódásuk,
- számolnak 10-ig, irányokat, névutókat ismerik,
- összehasonlítást végeznek,
- ismerik környezetük formai, mennyiségi, téri viszonyait.

5.8 Munka jellegű tevékenységek

A munka jellegű tevékenységek helye a nevelés folyamatában

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a cselekvő tapasztalatszerzés. A környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége az óvodában a dolgozók példája. A gyermeki munka tudatos irányítása pedagógiai szervezést, együttműködést igényel, amelyben szükséges a folyamatos, konkrét, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése.

A munka a gyermekek számára általában örömmel és szívesen végzett, aktív tevékenység és cselekvő tanulás.

Játékuk során a felnőttektől látott munkatevékenységeket utánozzák.

A munkának mindig konkrét célja van, elvégzését külső szükségesség indokolja, a gyermektől felelősséget kíván.

Feladatok:

- Az önkiszolgálás;
  - öltözködés,
  - testápolási teendők,
  - étkezéssel kapcsolatos tevékenységek.
- A közösség érdekében végzett munka;
  - a naposi tevékenység,
  - csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok.
- Az alkalmasszerű munkák és egyéni megbízatások;
  - a környezet rendjének biztosítása,

- segítség a felnőtteknek, egymásnak és a kisebbeknek,
- egyéb megbízások teljesítése.
- Az évszakoknak megfelelő tevékenységek;
  - csoportszobában,
  - udvaron,
  - az óvoda környezetében.

A munka a nevelés fontos eszköze, mivel végzése közben

- a gyermekek tapasztalatokat, ismereteket szerezhetnek környezetükről,
- megértik a munka fontosságát és hasznosságát, megtanulják becsülni eredményét,
- formálódnak és pontosabbá válnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek, képességeik (eszközök és szerszámok használata, részmozzanatok gyakorlása),
- fejlődik a gyermekek kitartása, felelősségérzete, önértékelése, kötelességtudata,
- erősödik a közösséghez tartozás érzése, a gyermekek segítőkészsége válnak.

A tevékenység tartalma

Óvodáskorban a legjelentősebb munkajellegű tevékenység az önkiszolgáló munka, a saját magukkal kapcsolatos tevékenységek, amelyet a gondozás fejezetben fejtettünk ki.

A közösségért végzett munkát pedig négy nagyobb egységre tagoljuk:

a) Naposi munka

A naposság feladattudatot, figyelemösszpontosítást igényel, ezért csak középső csoporttól kerül bevezetésre. A gyerekek a saját asztaluknál ülő társaiknak terítenek, töltenek, étkezés végén leszedik a terítéket, valamint a tevékenységek szervezésében, illetve teremrendezési feladatokban és az udvari játékok rendjének ellenőrzésében vesznek részt. Ezen feladatok részmozzanatait fokozatosan gyakoroltatjuk, s a gyermekek kezdetben önként vállalkozhatnak a tevékenység elvégzésére. Akinek nincs kedve, vagy bátortalan, annak tevőleges vagy szóbeli segítséget, irányítást, bátorítást adunk. Vonzó kellékekkel motiváljuk óvodásainkat (napos kötény és –tábla a gyermekek jelével).

b) Alkalomszerű munkák

E munkák egy része minden nap szükséges (rendrakás, papírhulladék összeszedése stb.), más része viszont esetleges, alkalomszerű (pl. ajándékkészítés, kisebb megbízások teljesítése, csoportszoba díszítése).

Az aktív, magabiztos gyermekek gyakran és szívesen vállalnak feladatokat, de figyelünk arra, hogy ne szorítsák háttérbe társaikat.

A bátortalanabbakat sok biztatással, dicsérettel, a munkától húzódozókat pedig állandó ösztönzéssel serkentjük. Szívesen alkalmazzuk a közösség előtti dicséret módszerét, mert ez ösztönzőleg hat a többi gyermekre is.

Amennyiben lehetséges, kikérjük és megvalósítjuk a gyermekek ötleteit, javaslatait egy-egy teendő kapcsán. Ezáltal is éreztetjük velük, hogy a közösség aktív tagjai.

Az 5-7 évesek olyan megbízásokat is kapnak, melyek otthoni teendőket igényelnek (pl. termések, képek gyűjtése, különböző témákban tárgyak behozatala), ezáltal is felkészítjük őket az iskolában elvárható kötelességtudat alapszintjére.

c) Növény- és állatgondozás

Az óvodai nevelés során a gyermekek megismerik az állatok és növények életfeltételeit, tapasztalják az emberi gondoskodás fontosságát, megértik az ok-okozati összefüggéseket.

A munkára nevelés keretében a növények, állatok óvását, szükségleteik biztosítását sajátítják el óvodásaink: a csoportszobai növények öntözésében, a kertiek ültetésében, locsolásában, gyomtalanításában vehetnek részt. Az ehhez szükséges gyermekméretű szerszámokat biztosítjuk számukra, azok használatát bemutatjuk, gyakoroljuk. A balesetek elkerülésére nagy gondot fordítunk (magyarázat, folyamatos figyelemmel kísérés, szerszámok rendszeres ellenőrzése).

A növényápolás, kerti munka sikerélményt biztosít, hisz az esztétikus kert látványa, a fejlődő növények tükrözik a munka eredményességét. A közösen végzett munka összekovácsolja a csoportot, gazdagodik érzelmi életük, jobban kötődnek óvodájukhoz. Új tevékenységeket, mozdulatokat ismernek meg és sajátítanak el.

d) Egyéb, az évszaknak megfelelő tevékenységek

Az egyéb, évszakhoz kötődő munkákba bevonjuk a gyermekeket: lehullott falevél és a levágott fű összegereblyézése, termések, virágok gyűjtése az élősarokba.

Az óvodakertben és környékén megjelenő madarak számára télen élelmet biztosítunk, nyáron pedig itatóhelyet teremtünk. Közben lehetőségünk nyílik a madarak külsejének, életmódjának, mozgásának, hangjának megismerésére.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

Óvodáskorban fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket munkavégzésre, sok dicsérettel és biztatással motiváljuk őket.

Feladatunk, hogy biztosítsuk a munkához szükséges feltételeket: biztonságos eszközöket, nyugodt munkalétkört, megfelelő időtartamot. Bemutatjuk és gyakoroltatjuk az egyes munkák mozzanatait, azok sorrendiségét.

Az egyéni bánásmód elve alapján olyan feladatokkal bizzuk meg a gyermekeket, melyek elvégzésére önállóan, vagy kisebb segítséggel képesek. A megbízás teljesítését mindig dicsérettel jutalmazzuk.

Amire a gyermek képes, azt a tevékenységet nem végezzük el helyette, legfeljebb egy-egy mozzanatnál segítünk. Ezzel növeljük önbizalmukat, formáljuk önállóságukat. A szülőket is erre ösztönözzük, mert nevelőmunkánk csak azonos elvárások esetén lehet sikeres.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos, pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A fejlődés várható eredménye

Óvodáskor végére a gyermekek várhatóan

- önállóan és örömmel végzik a már jól ismert munkákat,
- képességeiknek megfelelően teljesítik a kisebb megbízásokat,
- megbecsülik saját maguk és mások munkáját,
- formálódik kötelességtudatuk,
- fejlődik kitartásuk, segítőkészségük,
- kialakul a hála érzése a számukra nyújtott segítségért, gondoskodásért.

5.9 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tevékenységekben megvalósuló tanulás a gyermek teljes fejlesztését, személyiségét támogatja.

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzásos, spontán és szervezett, természetes és szimulált környezetben szervezeti és időkeretben megvalósuló tevékenység az egész óvodai nap folyamán.. A tanulás a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogató kölcsönösség, elfogadás és elfogadottság élményének sokféle módon történő megélése.

Az óvodáskorú gyermeket természetes tevékenységi vágya utánzásra, cselekvésre ösztönzi.

Sok tapasztalatszerzésre van szüksége, és erre lehetőséget nyújtunk a mindennapok során.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulást támogató környezet megteremtése során (az óvoda minden területén; csoportszoba, udvar, tornaterem, mosdó, öltöző, folyosó) épít a gyermek tapasztalataira, élményeire, ismereteire.

A kíváncsiság, a felfedezés, a megtapasztalás élménye érdeklődővé teszi, így válik nyitottá, probléma iránt érzékenyvé a gyermek.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulási folyamat során lehetőségük van a próbálkozásra, tévedésre, tévedések utáni újrakezdésre, hibák javítására. Így válnak képessé arra, hogy a váratlan élethelyzetekkel megbirkózzanak és egyre több örömet leljenek az önfejlesztő tanulásban.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás a gyermek világméretű alakulását is befolyásolja. Ebben az életkorban nyitottak az őket ért benyomásokra minden területen. Minden esetben figyelembe vesszük a gyermekek képességeit, és ez által fejlesztjük érzékelésüket, észlelésüket, emlékezetüket, figyelmüket, képzeletüket, gondolkodásukat, kreativitásukat.

A beszéd és a kommunikáció nagyon fontos eleme a tanulási folyamatnak: beszédre ösztönző közeg kialakítása, meghallgatás, meghallgattatásra nevelés, erkölcsi értékhordozás.

Feladat:

- elsődleges a tevékenységhez kötött tanulás, az egyéni adottságok figyelembevételével, az optimális terhelhetőség és a motiválás,
- építsen a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire,
- jelenjen meg a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, gyakorlati problémamegoldás,
- fontos a felfedezés lehetőségeinek biztosítása, a kreativitás erősítése, a spontán szerzett játékos tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, egymásra épülése,
- a gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése
- a gyermek fejlődési üteméhez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés szükséges,
- tehetség észlelése esetén nagyobb figyelem, egyéni fejlesztés szükséges,
- az óvodapedagógus személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását, tanulását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás

Óvodánk programjába építettük be a debreceni Lehel utcai óvoda nevelésének megismerése során az epochális tanulást.

Az epochális (korszakokba tömörített) tanulás azt jelenti, hogy a gyerekeknek három-négy hetes ciklusokban szervezzük a tevékenységekben megvalósuló tanulást, tapasztalást. Így lehetőség nyílik, hogy a gyerekek érdeklődése tartósan egy területre koncentrálódjon, s e területen belül a legkülönbözőbb oldalról, sokfajta eszközzel, módszerrel közelítsék meg az anyagot. Azért választható óvodában ez a tanulási rendszer —, mert az elmélyülés lehetőségét biztosítja a gyerekeknek. A tapasztalatszerzés folyamattá válik, az ismeret összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban kapja, és a hosszú folyamatokban, ismétlődésekben, hosszú időtartamban szervezettebbé váló észlelést és fejlődést biztosít. Fontos a támogató környezet megteremtése, mely épít a gyermek már meglévő ismereteire.

Az epochális tanulás olyan rendszer, amelynek feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, szervezett kreativitása, felfedezésre nevelése, gyakorlati problémamegoldása.

- A mozgás, a hitélet, a mese és a körjátékok kivételével minden tervezett tanulás kötetlen, mert ez az a szervezeti forma, amelyben az óvodás korú gyermekek képességei jobban aktivizálhatók, amelyben megőrizhetik autonómiájukat,
- Önként, de egyszerre maximum nyolc gyerek vehet részt,
- Elkerülhető, hogy legyenek olyan gyerekek (tankötelesek), akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatban.

A tanulási tevékenység szervezése epochákban történik, melyek helyét és idejét az aktualitás (pl. évszak) határozza meg.

Ez azt jelenti, hogy a környezeti és matematikai tanulás ciklusokba rendeződve követi egymást. Egy epochába sorolt témakör (pl. őszi) anyagával több hétig (2, 3, akár 4 hét is) lehet foglalkozni folyamatosan. A naponta ismétlődő feldolgozás megteremti a folyamatos gyakorlás feltételeit, de azt is eredményezi, hogy a témakör feldolgozása mindig az egészről indul, majd a részek egymásra építésével az egészhez tér vissza. Epochális feldolgozás eredményeként megszűnt az ismeret- és tapasztalatszerzés mozaikolása, foglalkozásokra szétesése.

A témakör feldolgozásának mélységét mindig az epochális tanulásban résztvevő gyerekek egyéni fejlettsége határozza meg.

A gyerekek öntevékenyen vesznek részt a tanulásban, a folyamatos, egymásra épülő, fokozatosan gazdagodó, koncentrikusan bővülő tapasztalatszerzés eredményeként lépésről lépésre felfedezik az oksági viszonyokat, összefüggéseket, képesek azonosságok,

különbözőségek meglátására, általánosításra, konkretizálásra és adott vagy választott szempont szerinti osztályozásra.

Az epochákat témakörönként kell kialakítani, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a különböző tevékenységeket.

Az epochák időtartama (az, hogy hány hétig tart) a feldolgozandó témakörtől függ.

A matematika- és környezetciklusok között úgynevezett pihenőhetek vannak, ami azt jelenti, hogy ezeken a heteken nincs ciklus, de van minden más: mesélés, verselés, ének-zene, gyermektánc, rajzolás, festés, mozgás, hitre nevelés. pl. adventi hetek karácsonyra készülés alatt, tehát mindig kapcsolódva a katolikus ünnepkörhöz.

A témakör anyagát hetekre kell bontani úgy, hogy feldolgozásuk kövesse a tapasztalatszerzés és világlátás általános elveit, az általánostól indulva, a részeken át vissza az egészhez. A témakörök anyaga az epochális programhoz kidolgozott segédanyagokban található, mely minden csoportban biztosított.

Példa a környezetismeret, környezetvédelem, munka, illem, epocha hetekre bontásához, vegyes életkorú csoportokban.

Epocha témaköre: őszi (feldolgozása három hét).

Emlékezés a nyárra, az őszi szépsége, az időjárás változása, hatása

1. hét: emberre (helyszíni)
2. hét: állatra, növényre (helyszíni)
3. hét: termi feldolgozás, az ismeretek alkalmazása játékokkal.

Az epocha első két-három hetében 6-8 gyermekkel megyünk a helyszínre, az óvodában maradók játszanak.

Nem szüntenek meg a csoportos kirándulások sem, hisz a közös élményszerzés, az összetartozás érzésének erősítése fontos feladat. Gyakran nyitó vagy záró aktusa a csoportkirándulás a környezet epochának (pl. az évszakoknál).

Az óvodapedagógusok általában hetes váltásban dolgoznak. Egyik hét a felkészülés, másik hét a rugalmas megvalósítás. A fejlesztés egyaránt az egyéni fejlettségre, differenciálásra épül. Belső motiváció hatására vesznek részt a gyerekek egy sajátos megismerő folyamatban. Külön figyelemmel kísérjük a tanköteles korú gyermekeket, hisz nem maradhatnak ki rendszeresen a szervezett tapasztalatszerzésből.

Egyszerre kevés gyerek vesz részt a szervezett tevékenységben (6-8 fő), az óvónő minden gyereket külön-külön figyelemmel kísér, kiküszöböli a sikertelenséget, kudarcot, növelve a gyerek önbizalmát, mely fokozza aktivitását, teljesítményét.

Segítséggel vagy önkorigálással javíttatja a hibát, rávezet a sikeres megoldásra, az iskolába menőket fokozottan önellenőrzésre buzdítja.

Fontos, hogy a gyerekekben pozitív viszony alakuljon ki a megismeréshez, ezen belül a tanuláshoz, azaz szeressenek, akarjanak tevékenykedni, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket az újabb örömteli megismerésre, tapasztalatszerzésre, tehát önmaga fejlődésének rugójává válik. Az óvónőnek pontosan tudnia kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhat ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményhez jusson, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek. Ehhez készítik el folyamatosan frissítve

az óvodapedagógusok a játékkészletet és a gyermekfejlesztést célzó kiegészítő anyagokat, eszközöket.

Az óvónő mindig meggyőződik arról, hogy a gyerek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra ösztönöz, kitartásra, újabb próbálkozásra buzdít, személyre szabott, pozitív értékelésével erősíti a gyermekekben a reális önbizalmat, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez.

Az epochális tanulási folyamatban megsokasodott a beszédhelyzetek száma, fokozódik a gyerekek beszédkedve, mert van idő és lehetőség mindenkit meghallgatni. Ilyen légkörben a bátortalanok, a régebben mindig hallgatók is megszólalnak. Az óvónő úgy irányítja a beszélgetést – kiemelt módszernek tekintendő –, hogy a gyerekek kérdezhessenek, s kapjanak is választ, mert számunkra kérdéseikkel jelzik, hogy érdeklődésük adott esetben mire irányul. A tanulási tevékenység időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődésétől függ. Epochális rendszerben egy héten át akár négyszer is részt vehetnek a tanulási tevékenységben, folyamatos gyakorlásra van lehetőség. Ilyenkor az óvónő figyel arra, hogy az előző napok eredményeire építve további fejlesztő tevékenységgel lássa el a gyermeket. A tanulásban résztvevő gyereket ismerve az óvónő kiválasztja számára azt a feldolgozandó, alkalmazandó műveltségtartalmat magában hordozó játékot, amely szerinte megfelel a gyermek tudásának, képességeinek. Az óvónő a gyermek tudásából következtet a részképességek fejlettségi szintjére. Bizonytalanság esetén meg kell erősíteni a tapasztalati tevékenységben szerzett tudást, hogy az alkalmazóképes legyen.

A gyermekek általában más-más feladatot kapnak, esetenként lehet azonos is, vagy a másik gyermek előző játékát is megkaphatják, ha azt az óvónő szükségesnek tartja, vagy a gyermek kéri. Az epochális tanulási folyamatban (matematika, környezet benti feldolgozása) a gyermekek az óvodapedagógus által tervezett tevékenységi formákon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket. *A tehetségek felismerése* és lehetőséghez juttatása, további fejlesztése éppúgy fontos, mint a valamilyen területen elmaradt gyermekek képességeinek fejlesztése.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

A tudatos nevelőmunkához elengedhetetlen a gyermekek elfogadása, megszeretése és a személyiségük megismerése.

A testi- lelki fejlődés folyamatának nyomon követését és a további tennivalók megszervezését a gyermekekről a csoportnaplóban tervezzük, és egyénenként személyiséglapot vezetünk.

A gyermekeknél tapasztalt részképesség hiányokat, lemaradásokat egyéni fejlesztés során pótoljuk. Minden gyermeknek egyenlő esélyt biztosítunk a felzárkózásra, fejlődésre.

A tehetséggondozás nagy figyelmet és szakértelmet kívánó feladat. Ilyen esetben a szülőkkel való együttműködés kiemelt jelentőségű. Folyamatos kapcsolatot és együttműködést tartunk fenn a gyermekek fejlesztésében résztvevő logopédussal és fejlesztő pedagógussal.

A tanulási tevékenység során eljut a gyermek arra a szintre, hogy feladatai megoldása során kitartóvá válik, egyre több időt tölt ezekben a tevékenységekben és örömet lel a felfedezésekben.

A fejlődés várható eredménye

- a gyermeket pozitív értékeléssel segítjük és biztatjuk a tevékenységekben megvalósuló tanulásban,
- megteremtjük számukra a megfelelő környezetet a gyermek kreativitásának és cselekvő aktivitásának fejlődéséhez, amelynek lehetőségével igyekeznek képességeikhez mérten minél jobban élni, tehetségüket kibontakoztatni.

6 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:
  - a) A *testileg* egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - b) A *lelkileg* egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- c) Az óvodáskor végére a gyermekek *szociálisan* is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. Az ötéves kortól (2014. szeptember 1-jétől 3 éves kortól) kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7 Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

7.1 Gyermekvédelem

A gyermek- és ifjúságvédelem célja: prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, veszélyeztethetik.

Az óvodapedagógusaink feladata, hogy maximálisan biztosítsák a gyermekek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot. Úgy szervezzük az óvodai környezetet – személyi és tárgyi feltételrendszerrel -, hogy az hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot.

A tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő, támogató attitűd, szeretetteljesség, következetesség mellett kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásban.

Migráns, valamint a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeink esetleges nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását erősítését, az integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Célunk:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára

Az óvodás gyermek családi helyzetének évenkénti felméréséhez szükséges szempontok:

- az óvodások száma összesen,
- ebből a veszélyeztetettek száma,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű) száma,
- három- vagy többgyermekes családban élők száma.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- családi környezet,
  - rossz lakásviszonyok,
  - egészségügyi okok,
  - anyagi okok,
  - nevelési hiányosságok,
  - megromlott családi kapcsolat,
  - a gyermeki személyiségben rejlő okok
- családon kívüli környezet,
  - munkanélküliség,

- váltakozó párkapcsolatok,
- hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
- életvitel az utcán történik,
- kéregetésre kényszerítés,
- életvitel az italboltban történik,
- pszichiátriai kezelés.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- az ismeretek birtokában megteszi a szükséges lépéseket,
- gondoskodik a balesetvédelem biztosításáról,
- segíti az óvodapedagógusok munkáját,
- munkáját megbízás alapján végzi,
- évente elkészíti a gyermekvédelmi programot, gyermekvédelmi ismereteit karbantartja, bővíti,
- rendszeres kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodavezetővel,
- szükség esetén családlátogatásokat szervez,
- megszervezi, lebonyolítja a szükséges támogatásokat,
- Kapcsolatot tart a szakszolgálatokkal
  - Gyermekjóléti Szolgálat,
  - Nevelési Tanácsadó,
  - óvoda orvosa, védőnője,
  - szakszolgálatok.

Az óvodavezető feladata:

- Jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,
- Hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

7.2 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy a gyermekek egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért óvodánkban a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek problémáit igyekszünk kezelni, törekszünk a veszélyeztetettségük megelőzésére, illetve megszüntetésére. E feladatokat az alábbiakban határozzuk meg:

- a rossz anyagi helyzetben levő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítésének formái:
  - kedvezményes ebéd biztosítása,
  - javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására,
- mentálisan sérült gyermekek esetén pszichológus tanácsának kikérése, munkájának igénybevétele,
- a gyermekek jogainak fokozott védelme,
- rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel,

- a veszélyeztetett, illetőleg hátrányos helyzetű gyermekek helyzetének figyelemmel kísérése.

A fenti feladatok összefogását az intézményvezető és az általa megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

8 A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. Cél, hogy a pedagógiai programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Feladat:

- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez.
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, az óvónő vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programja váljon az óvoda nevelési programjainak tartalmi elemeivé.
- A különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- Ismerje fel, és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- Az óvodapedagógus működjön együtt a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, és tudatosítsa, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modellértékű, mint az övé.
- A sajátos nevelésű gyermek optimális nevelésének érdekében a pedagógus ismereteinek bővítése, elsősorban gyógypedagógiai téren. Mindamellet fontos, hogy a pedagógus rendelkezzen magas szintű pedagógiai és pszichológiai képességekkel (elfogadás, empátia).
- A hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a szaksegítőkkel – gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus.
- Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgálatoktól.
- A megismert sérülés, lemaradás, fogyatékoság függvényében, szakmai kompetenciánk határain belül, speciális fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása, negyedévenkénti értékelése.

- Tárgyi feltételek biztosítása, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateraritást, téri tájékozódást, beszédészlelés és - megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló speciális eszközök biztosítása, amelyre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Az együttnevelés lehetősége – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

Minden esetben a nevelés, fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg.

A fejlődés várható eredménye:

- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermek is jusson el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés tekintetében.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járjanak óvodába, illeszkedjenek be az óvodai közösségbe.
- A közösségen belül találják meg helyüket, társaik fogadják el őket.
- Örömmel vegyenek részt a fejlesztő foglalkozásokon.
- Egyenlő hozzáférése legyen a foglalkozásokhoz.
- Önmagához mért fejlődés legyen tapasztalható.

Kis Jézushoz az utat
Sokszor végigjártam
Megtalálom nappal is
Sötétben is bátran
Van hozzá egy gyertyaszál
Fényét mindig ontja:
A gyertya a szeretet
Imádság a lángja
- Ida Bohatta -

Kissné Tapodi Teréz óvodapedagógus goblein munkája

Az „apostoli munka lényege a személyes szeretet kisugárzása. A lélektől lélekig érő szeretet meleg áramlása, amelynek háttérében nem a megtérítés, hanem a megajándékozás szándéka áll. A többi Istenre kell bízni.”

Simon András –

Ezért imádkozunk bizalommal, hálával, hogy céljainkat megvalósíthassuk, ehhez kérjük a Mennyei Atya áldását, gondoskodó szeretetét.

9 Záró rendelkezések

9.1 Legitimációs záradék

A Fénysugár Katolikus Óvoda pedagógiai programját a nevelőtestület felülvizsgálta és módosította: 2013. január 18-án.

Jelen pedagógiai program az intézmény fenntartójának, a Szent Gellért Katolikus Iskolai Főhatóságnak a jóváhagyásával lép hatályba, és a jóváhagyást követő nevelési évtől vezetjük be.

Módosítás csak a nevelőtestület elfogadásával és a fenntartó jóváhagyásával lehetséges.

Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára elérhető, megtekinthető. Egy-egy példánya a következő helyeken található meg:

- az óvoda fenntartójánál
- az intézmény vezetőjénél és a telephelyen
- az óvoda irattárában.

Az intézmény pedagógiai programjának egy-egy példányát az óvodai csoportokban helyezzük el, ahol azt a szülők helyben olvasással szabadon megtekinthetik.

A pedagógiai programot az intézmény honlapján nyilvánosságra hozzuk.

Az óvodapedagógus a szülők részére szülői értekezleten vagy egyéni fogadóóra keretében ad tájékoztatást a pedagógiai programról.

Szeged, 2013. március 22.

Katona Zsoltné
intézményvezető

10 Ratifikációs záradék

I.

Jegyzőkönyv

A Fénysugár Katolikus Óvoda Pedagógiai Programját az óvoda dolgozói közössége 2013 év március hó 25. napján 100 % arányban elfogadta.

1.	Benavides Amparo	
2.	Béresné Berki Zsuzsanna	
3.	Csaba Katalin	
4.	Farkas Józsefné	
5.	Hell Anikó	
6.	Incze Tibor	
7.	Incze-Kordás Ilona	
8.	Katona Zsoltné	
9.	Kis Lászlóné	
10.	Kissné Tapodi Teréz	
11.	Kóródi Zoltánné	
12.	Kiriné Kőröshegyi Katalin	
13.	Krassói Éva	
14.	Liptákné Faragó Aranka	
15.	Perlaki Ivánné	
16.	Rác-Kiss Ágnes	
17.	Sipos Tamásné	
18.	Süli Piroska	
19.	Szalai Béláné	
20.	Szécsi Mónika	
21.	Szilva Lászlóné	
22.	Tapodi Ágnes	
23.	Tapodiné Maróti Lenke	
24.	Tóth Tímea Zita	
25.	Vass Lászlóné	
26.	Vecseri Anikó	
27.	Vinczéné Vata Erika	

II.

Jegyzőkönyv

A Fénysugár Katolikus Óvoda Pedagógiai Programját a szülői szervezet véleményezte.

Szeged, 2013. március 22.

.....

Szülői közösség képviselője

A Fénysugár Katolikus Óvoda Pedagógiai Programjának módosítása
a Kormány 137/2018 (VII.25.) Korm.rendelete
az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.)
Korm.rendelet módosításáról

Kiegészítések

- 16.o. 3. A katolikus óvodai nevelés feladatai az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésre módosul.
- 17.o. 3.2. Az egészséges életmód
Kiegészül: a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás
- 20.o. 3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösséginevelésre módosul
- 21.o. A nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a családhoz való kötődés további erősítésének kiemelése a cél
- 37.o. Az óvoda kapcsolatai kiegészül:
A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn
- 47.o. Verselés, mesélés kiegészül
...népmesék, népi hagyomány felelevenítő rigmusokkal a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel mindezt tovább gazdagítjuk
- 55.o. Rajzolás, festés kiegészül
- népművészeti elemekkel, szokásokkal, nemzeti szimbólumokkal
- Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására
tárlat-kiállítás rendezés-pályázaton való részvétel
- 59.o. A külső világ tevékenység megismeréséhez szorosan kapcsolódik a közösséghez való tartozás élményének megélése

A Fénysugár Katolikus Óvoda

Pedagógiai programja
